

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

De Deo Vno, & Trino

Vindalium, 1646

Cap. V. De voluntate diuinâ, & obicoto eius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38742

CAPVT V.

*De voluntate diuinâ &
obiecto eius.*

SECTIO I.

An sit in Deo.

CONCLUSIO I.

IN Deo est voluntas.) Probatum; tum
ex Scriptura Isal. 43. Omnia quæcun-
que voluit fecit Rom. 9. Voluntati eius
quis resistet? tum Deus est intellectu
præditus, ergo & voluntate: Sequela pa-
tet, nam appetitus sequitur formam,
naturalis naturalem, sensitivus sensiti-
uam, & rationalis rationalem, vt nimi-
rum quælibet res possit appetere bonum
sibi conueniens: Deus ergo appetitu ra-
tionali, seu voluntate præditus est: præ-
sertim cum hæc sit perfectio simplici-
ter simplex, supremo & perfectissimo
enti apprime consentanea & necessa-
ria.

Nota 1. voluntatem non esse propriè in deo per modum potentiæ, & actus primi, quia strictè loquendo potentia volendi est principium elicitivum actualis volitionis realiter distinctæ & subiectum illius receptivum, quæ conditiones repugnant summæ puritati & simplicitati divinæ, vt patet ex alijs dictis.

Nota 2. quòd etsi à parte rei voluntas non sit in deo per modum potentiæ seu actus primi, nihil tamen vetat quin eam hoc modo concipiamus, sicut eam consideramus vt distinctam ab essentia, & veluti quandam illius proprietatem; sicut etiam distinguimus per rationem attributa ab eadem essentia divina, & concipimus Deum non modo actu intelligere, sed etiam habere intellectum infinitè perfectum per modum potentiæ, ab actuali intellectione distinctæ.

CONCLUSIO II. In Deo est appetitus innatus.) Probatut, nam in primis etsi Deus vtpote perfectissimus, non possit habere naturalem appetitum per modum prosecutionis, quo tendat ad consecutionem alicuius perfectionis; cum tamen quælibet res quiescat in perfectione naturali quam possidet, non incongruè dici potest Deum, non tan-

tum appetitu elicitō sibi complacere in suis perfectionibus, sed etiam ex inclinatione naturali in iis quiescere; atque adeo habere appetitum innatum per modum quietis, ex sola naturæ inclinatione ortum.

Deinde persona produciens dici potest habere appetitū naturalem, ad productionem personæ ab ea procedentis, siue quia persona produciens est Deus, at diuinitas naturaliter propendet in totam suam perfectionem, quæ non subsisteret sine tribus personis: siue quia sicut in creatis, potentia productiua habet institutum appetitum, ut suo effectui se communicet, ita in persona producente debet esse appetitus innatus, ut se communicet personæ quæ ab ea produci-
tur.

Tandem tota Trinitas ut vnus Deus omnipotens & infinite bonus, naturaliter inclinatur ad suas perfectiones creaturis communicandas, tum quia quælibet potentia actiua naturaliter inclinatur ad suos effectus producendos, tum quia generatim bonum est sui diffusiuum: Deus tamen naturalem hanc inclinationem necessario non exequitur, sed ex iudicio rationis liberaque voluntate, quia quæcunque vult facit in celo & in terra.

Dices, in Deo est appetitus rationalis, quo in propriis perfectionibus sibi com- placet, seque aliis comunicat: ergo, quoad hæc, appetitus innatus est superfluous. Respondeo non sequi, quia dantur in re aliqua varij appetitus, iuxta varios entis gradus quos participat, vt patet in homine, qui habet appetitum sensitiuum, etsi per rationalem in illius obiectum ferre possit.

CONCLUSIO III. Deus vult & amat seipsum, & creaturas omnes.) Prima pars adeò certa est vt probatione non indigeat: frustra enim voluntate præditus esset, nisi aliquid vellet & amaret: nullum autem obiectum ipsius voluntate congruentius cogitari potest, quàm eiusdem bonitas infinita: quare dubitari nequit quin Deus seipsum, idque infinitè diligat.

Eò vel maximè quia sicut diuinæ cognitionis obiectum primarium est diuina veritas, ita proportione seruata diuinæ volitionis obiectum perfectissimum diuina bonitas esse debet; ita vt ad essentialem & absolutam Dei fœlicitatem vtraque operatio concurrat, videlicet comprehensio, & amor sui ipsius.

Secunda pars probatur 1. ex Scriptura, Psal. 113. Omnia quæcunque voluit

fecit : & Sapientiæ II. Diligis omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum quæ fecisti. 2. ratione, nam sicut se habet intellectus diuinus ad verum, ita & voluntas diuina ad bonum; sed diuinus intellectus fertur in omne verum, non solum increatum, sed etiam creatum, vt supra ostensum est: ergo & voluntas diuina in omne bonum, non tantum increatum, sed etiam creatum, quale est omne ens à Deo productum; iuxta illud Genes. I. Vidit cuncta quæ fecerat, & erant valde bona.

Confirmatur, nam cum nihil sit à se præter Deum, sequitur alia omnia quæ sunt, à Deo producta esse: & cum Deus non agat ex necessitate naturæ, sed liberrimè vt infra ostendemus, hinc fit, vt creaturas non produxerit nisi volens, & ex mero affectu iis communicandi bonitatem suam iuxta vniuscuiusque capacitatem; unde quia amare aliud nihil est quàm velle bonum alicui: quo magis res aliqua participat de bonitate & perfectione diuina, eo magis illa censetur à Deo diligi. Quo autem modo Deus creaturas diligit, dicetur cap. 17.

CONCLUSIO IV. Deus non vult malum culpæ, etsi illud permittat, vult tamen malum pœnæ non per se, sed per accidens.) Prima pars est aperta

in Scriptura, Sapientia 14. Odio sunt Deo impius & impietas eius. Psal. 44. **D**lexisti iustitiam & odisti iniquitatem. Ratio autem est, quia cum Deus nihil velit saltem ultimè, nisi ex motivo suæ bonitatis, sequitur eum nihil posse appetere, nisi quod dicit ordinem ad ipsius bonitatem, & ad illam refertur: at malum culpæ non ordinatur ad bonitatem diuinam, quin potius illi repugnat, vel tanquam ab ea ut ultimo fine planè auertens, si peccatum sit mortale; vel saltem aliquantisper retardans, si sit veniale.

Secunda pars facilè ostenditur, nam multa peccata quotidie fiunt ab hominibus, quæ non fierent nisi permetteret Deus ea fieri; illa ergo permittit, non merè negatiuè se habendo circa peccatum, sed actu positiuo voluntatis volendo illud permittere, & consequenter suppeditare concursum necessarium ad illud patrandum. Et quamuis peccatum sit malum, bonum tamen est ut creatura libera sinatur uti iure suo, & consequenter ut Deus non deneget illi concursum quem ex munere primæ causæ illi exhibere tenetur, & sine quo in actum prodiere non posset.

Tertia pars probatur, nam quod Deus velit

velit aliqua ratione mala poenae, hoc constat ex variis poenis quas tam in hac quam in alia vita immittit. Quod autem non velit tale malum per se, satis ex eo patet, quod appetitus non intendit per se nisi in bonum. Quod etiam possit vel le eiusmodi malum per accidens, ea ratione ostenditur, quia bonum diuinæ iustitiæ poenis coniunctum melius est, & optabilius quam bonum naturæ quæ eiusmodi poenæ priuant. Vnde etiã vult Deus per accidens naturales defectus, propter bonum ipsis coniunctum: verbi causa, vnius rei corruptionem propter generationem alterius, & vt seruetur ordo naturalis rerum ac pulchritudo vniuersi.

Nota Deum non esse causam peccati, etsi causet voluntatem; quia cum hæc sit libera, peccatum cauere potest. At neque Deus est causa peccati etsi ad entitatem illius concurrat, quia nihilominus non est propriè causa vt talis entitas ponatur in rerum natura, cum voluntatem creatam ad illius positionem non impellat, siue physicè siue moraliter; & aliunde cum sit prima causa tenetur concursum suum generalem exhibere voluntati, quoties illa operari voluerit.

CONCLUSIO V. Deus vult
de Deo.

G

quicquid vult propter suam bonitatem, adeoque obiectum formale omnium volitionum diuinarum est ipsius bonitatis.) Probatur, tum ex verbis illis Bernardi serm. 59. in Cant. Amat & Deus, nec aliunde hoc habet, sed ipse est vnde amat. Tum quia cum Deus creando res, bonas faciat, patet eum non posse moueri à præexistente earum bonitate, vt eas velit & diligat, sed à sua bonitate infinita, quæ proinde est obiectum formale, & totale motuum diuinæ volitionis: quatenus Deus essentiam suam vt infinitis modis participabilem cognoscens, motus à sua bonitate, statuit has, & illas creaturas producere iisque participationem aliquam sui esse conferre, & simul illas ad seipsum vt ad vltimum earum finem referre, iuxta illud Prouerbiorum 16. Vniuersa propter semetipsum operatus est dominus. Confirmatur, nam cum voluntas diuina sit infinite perfecta, nullum aliud bonum quàm infinitum potest esse obiectum adæquatum, & primum à quo illius actus specificetur; quare sola bonitas diuina potest esse primum motuum quo Deus se & alia diligit, neque in bonitate creaturarum, vt pote essentialiter finita, vltimate sistere potest.

Nota 1. etsi Deus omnia velit propter suam bonitatem, inde malè colligi, non esse in eo iustitiam, misericordiam, aliasue virtutes, præter charitatem: quia ut eiusmodi virtutes sint in Deo, sufficit quòd operetur ex speciali earum honestate; quanquam illud totum vltimatè in suam bonitatem referat.

Nota 2. quòd dici solet, amorem amicitiaè tendere ad amicum propter ipsū, dupliciter posse intelligi: nam si sensus sit, amorem amicitiaè terminari vltimatè ad amicum, sic falsum est; si verò aliquem amari propter ipsum significet tantum, eum amari ut ipsi bene sit, sic Deus amat hominem propter ipsum, etsi ad hoc non moueatur à bonitate hominis, sed à sua propria bonitate diuina; ad quam ipsemet homo, totumque bonum quod possidet vltimatè refertur.

CONCLUSIO VI. Voluntas Dei etsi realiter vnica sit & simplicissima, diuiditur in voluntatem signi & beneplaciti, antecedentem & consequentem, conditionatam & absolutam, efficacem & inefficacem.) Per voluntatem beneplaciti intelligitur quædam voluntas verè & formaliter in Deo existens, qua complacet sibi in re volita; at per voluntatem signi intelliguntur signa

quædam externa diuinæ voluntatis hoc
versu comprehensa.

*Præcipit aut prohibet, permittit, con-
sultat, implet.*

Licet autem non semper in Deo re-
periatur affectus interior, qui iuxta con-
ceptum nostrum prædictis signis res-
pondeat, ea tamen absolutè significant
affectum aliquem, seu voluntatem verè
in Deo existentem: aliàs falsa essent si-
gna, qualia à Deo usurpari non possunt.

Voluntas antecedens est qua Deus
vult aliquid secundum se, & sine cir-
cumbstantiis spectatum, qua ratione vult
salutem omnium hominum: consequens
verò, qua Deus vult aliquid conspectis
omnibus circumbstantiis, qua ratione vult
aliquos damnari, quia nempe sunt ma-
li: sicut iudex qui vult antecedenter vt
omnes homines, viuant, vult consequen-
ter vt homicida intereat.

Eadem voluntas beneplaciti, adhuc
diuidi potest in conditionatam & abso-
lutam, quæ diuisio cum præcedenti co-
incidit: nam cum voluntas antecedens
ea sit, qua Deus vult omnium salutem
esse conditionatam, conditione se tenen-
te ex parte obiecti, non actus: vt cum
verè & sincerè optamus dare mercedem
agricolæ, si in vinea laborauerit: volun-

tas autem absoluta ea dici potest, qua deus vult aliquid spectatis omnibus circumstantiis, vnde eadem est ac consequens.

Vbi nota voluntatem hanc generalē qua deus vult omnes saluari, includere istam conditionem, si per ipsos non stet, non verò istam, nisi per hoc impediretur pulchritudo vniuersi, vt putant aliqui Thomistæ: sic enim Deus non haberet verum affectum saluandi omnes homines, contra aperta Scripturæ & sanctorum Patrum testimonia, siquidem ex seipso, & eorum peccatis minimè prouocatus, vellet voluntate consequente eos damnare, ne, si saluarentur, pulchritudo vniuersi impediretur.

Tandem voluntas Dei diuiditur in efficacem & inefficacem, efficax dicitur quæ habet effectum, & inefficax quæ eo caret. Cæterum voluntas signi non est semper efficax, cum non semper fiat quod deus præcipit aut consulit. Voluntas autē beneplaciti antecedēs, qua deus vult omnes saluari, etsi absolutè non sit efficax, cum effectū careat, dicitur tamē efficax secundum se, seu conditionatè, quatenus vi illius reprobi salutem efficaciter consequerentur, nisi illius efficaciam impedimentum apponerent: conse-

quens verò sed absoluta dei voluntas
semper est efficax, ita vt infallibiliter e-
ueniat, quidquid deus ea voluntate vult:
voluntati enim eius quis resistet? Rom.
9. Cuius ratio sumitur ex omnipoten-
tia virtutis diuinæ, quæ à nulla creatura
impediti potest, vnde si homo non facit
quod Deus vult voluntate antecedente,
Deus facit in illo, & de illo quod vult
voluntate consequente; ex illius pecca-
tis efficaciter colligendo gloriam suam.

 SECTIO II.

De libertate voluntatis diuinæ.

CONCLUSIO I.

IN deo ponenda est libertas, eaque cō-
sistens non in indifferentia iudicij sed
in indifferentia ipsius voluntatis poten-
tis eligere hoc aut illud.) Prima pars
est certa ex Scriptura quæ multipliciter
denotat in deo esse libertatem, vt cum
ait deum facere quicquid vult, diuidere
singulis prout vult, saluare quos vult,
&c. Ratione etiam ostenditur, quia po-
nenda est in deo omnis perfectio sim-

pliciter simplex, qualis est libertas, utpote quæ melior est ipsa quàm non ipsa, nec maiori repugnat perfectioni. Confirmatur nam omnes crearurarum perfectiones ponendæ sunt in deo, detractis imperfectionibus, at libertas magna est perfectio in Angelis & hominibus, quare potiori titulo in deo constitui debet.

Secunda pars ostenditur, tum quia omnia Scripturæ & SS. Patrum testimonia; quibus probari solet deum esse agens liberum, libertatem illius explicant, non per iudicij indifferentiam, sed per indifferentiam ipsius volûtatis potentis velle & non velle, agere & non agere; tum quia illud non potest sufficere ad libertatem dei, quod ne ad nostram quidem sufficit: at quis dicat hominem eo ipso esse liberum, quo iudicat obiectum aliquod esse ex se indifferens, seu posse eligi & non eligi, etsi non habeat voluntatem indifferentem ad illud eligendum vel non eligendum, sed necessario illud amplecti debeat, aut necessario respicere?

Certè si hoc ita se habet, falluntur omnes Philosophi qui vno ore fatètur, etsi radix libertatis sit in intellectu, ipsam tamen libertatem formalem consistere in voluntatis indifferentia ad vtrû-

libet. Falluntur omnes Controuersistæ, qui docent, hæreticos huius temporis destruere libertatem, cum ipsi non adeò stulti sint, ut negent prædictam iudicij indifferentiam; satis enim experiuntur se non habere iudicium dictans quicquid faciunt esse necessario faciendum, & alioqui ingenuè fatentur se videre meliora, probareque & deteriora sequi. Falluntur denique Scholastici quatenus communiter affirmant, vel supponunt ut certum, voluntatem creatam posse à deo necessitari ad agendum, etiam supposita iudicij indifferentia; & sanè quæ ratio afferri potest, cur deus qui est infinitæ virtutis, non possit me adigere ad concipiendam necessario, & sine libertate volitionem dandi eleemosynam, etsi intellectus mihi repræsentet rationes pro vtraque parte contradictionis, nec dicat eleemosynâ esse hic & nunc necessario erogandam? Vide plura hac de re in suavi Concordia disp. 2. sect. 3. n. 2.

CONCLUSIO II. Deus à sua scientia non determinatur quoad exercitium, ut hoc vel illud velit aut non velit, sed manente eadem scientia necessaria ad aliquid agendum, potest illud non agere.) Est cõmunis contra recentiores Thomistas, qui in nobis constituunt iu-

dicium practicum quo posito necesse sit nos operari, & idem dicunt de Deo; sed contrà, male in nobis ponitur iudicium prædictum, ergo multo magis Deo denegandū est, sequela patet quia Deus multo magis est independens à re voluta quàm homo, huic autem independentiæ valde repugnaret iudicium illud, si esset in Deo: omnino mihi expedit vt mundum producam, vel vt Petrum prædestinem, &c. quia sic creaturæ viderentur Deo aliquo modo necessariæ. Antecedens ostenditur, primò quia S. Thomas q. 64. de veritate art. 2. ponit in brutis quãdam actionum indifferentiam, quàm docet non sufficere ad libertatem, coquòd bruta mouentur per iudicium determinatum ad vnum: Et ibidem nostrã libertatẽ ita defendit, vt nõ modo velit, liberũ esse voluntati respuere, quod ipsi proponitur ab intellectu, sed etiam quod illa possit iudicium flectere quò voluerit, vt sic eligat quod magis arriserit: tantum abest vt puret, ad liberam volitionem requiri iudicium ad vnum determinatum, & ab ipsa voluntate independens.

Secundò prædictum iudicium tollit vsum libertatis, ergo reiiciendum est, probatur antecedens, nam ex communi

sententia necessitas antecedens tollit
 vsum libertatis, & sola consequens cum
 eo cohæret: ar si daretur iudicium illud
 practicū independens à voluntate, ex eo
 sequeretur necessitas agendi antecedēs;
 siquidem talis est necessitas quæ oritur
 ex suppositione antecedente, seu quam
 ponere aut tollere non pendet à nostra
 libertate.

Tertiò denique quod voluntas possit
 velle aliquid, etsi intellectus pensatis
 omnibus non iudicet id esse absolutè
 amplectendum, talemque volitionem nō
 imperet, patet, tum quia si occurrūt duo
 media omnino æqualia, poterit voluntas
 vnum eligere, relicto alio; tum quia
 etiam quando media sunt inæqualia,
 potest eligi quod minus vtile iudicatur:
 tum quia sæpe voluntas eligit id, quod
 intellectus hîc & nunc omnibus pensa-
 tis, absolutè iudicat esse fugiendum.

Nota non opus esse, quoties voluntas
 peccat, intellectum errare iudicando,
 hîc & nunc absolutè melius esse pecca-
 re, quàm non peccare: sic enim nemo
 peccaret, quin esset hæreticus: aliunde
 tamen peccatorem errare, quatenus non
 sufficienter considerat quæ à malo opere
 possent illum auocare, & de hoc errore
 posse intelligi verba illa Prouerb. 14.

Errant qui operantur malum, nisi ea malis de errore morum intelligere.

CONCLUSIO III. Deus seipsum amat necessario, item creaturas posibles, existentes verò liberè, & tamen immutabiliter.) Prima pars probatur, tum de amore quoad specificationem, quia aliquid amare necessario quoad specificationem est non posse circa rem illam exercere actum odij. At deus non potest circa seipsam exercere actum odij, cum nullam in se rationem mali deprehendere possit, sed potius summam bonitatem; tum de amore quoad exercitium, nam cum deus se perfectissime comprehendat, neque ab actuali sui cognitione abstinere possit, videatque se esse infinite amabilem, & nihil deprehendat propter quod non semper actu ametur, consequens est eum se necessario amare quoad exercitium.

Dices, nonne potest deus cessationem ab actuali sui amore, interdum apprehendere ut bonam, verbi causa, ad experiendam suam libertatem? Respondeo negative, tum quia ea cessatione posita, sequeretur eum mutari: tum quia deus non esset perfecte beatus, eò quod ad perfectam beatitudinem requiritur actualis amor summi boni.

Secunda pars ostenditur de utroque amore: de priori quidem, quia creaturæ possibles cum ut sic, habeant aliquam bonitatem, neque ullam includant rationem mali, non possunt odio haberis; quare Deus illas amat necessario, quoad specificationem. De posteriori verò, quia cum res sint possibles; antequam Deus statuatur eas creare, amor quo eas diligit, antecedit quodcunque decretum illius liberum, adeoque est necessarium quoad exercitium, nec potest non esse in Deo; siquidem in eo statu res possibles habent aliqualem entitatem, secundum quam terminant cognitionem Dei; & consequenter aliqualem bonitatem, secundum quam terminant simplicem affectum divinæ voluntatis, qui proinde non potest non esse necessarius.

Confirmatur, nam Deus necessario intelligit creaturas possibles, ergo & necessario easdem diligit. Sequela patet, quia sicut Deus non potest seipsum comprehensivè cognoscere nisi simul cognoscat omnia possible; ita nequit seipsum comprehensivè amare, id est, secundum totam latitudinem suæ amabilitatis, quin etiam res omnes possibles diligit, affectu aliquo complacentiæ. Sicut enim non potes comprehendere

artem alicuius, nisi ipsum artefactum cognoscas; ita fieri nequit, ut artem illam perfecte diligas, quin simul tibi aliquo modo placeat opus, quod tuis ab ea prodire posse.

Dices, si Deus necessario amaret res possibles, sequeretur eum determinari ab illis, quod absurdum est. Respondeo negando id sequi, sicut enim Deus à sua veritate determinatur, ad cognoscendas res possibles; ita à sua bonitate determinatur, ad eas diligendas.

Tertia pars suadetur, quia Deum amare creaturas existentes, hoc est eum efficaciter velle ut existant, & vi talis volitionis eas in tempore producere: at Deus res non producit ad extra necessario, sed liberrimè, ergo liberè amat creaturas existentes, seu quoad actualem earum existentiam: minor est de fide, & probatur breuiter contra Vucleffum, quia si Deus ageret ad extra ex necessitate naturæ, nullum actum liberum posset exercere, cum liber non sit circa seipsum, aut circa creaturas possibles, adeoque non esset agens liberum, contra superius dicta: & rursus nulla ab eo esset creata causa libera, quia nullum esse potest agens liberum per participationem, si non sit agens liberum per essentiam,

à quo talis perfectio participetur.

Ultima pars ostenditur, 1. ex Scriptura, Prouerb. 19. Multæ cogitationes in corde viri, voluntas autem Domini permanebit. Et Hebr, 6. volens Deus ostendere immobilitatem consilij sui 2. ex August. 12. Confess. cap. 15. vbi ait, Deum non velle modo hoc, modo illud: sed semel, & simul, & semper velle omnia quæ vult, non iterum, & iterum; neque nunc ista, nunc illa: neque velle postea quod nolebat, aut nolle quod prius volebat: quia talis voluntas mutabilis est, & omne mutabile æternum non est, Deus autem noster æternus est 3. ratione, nam voluntas Dei libera spectari potest, vel secundum entitatem suam, vel secundum terminationem ad tale obiectum: at neutro modo mutari potest, non primò, cum sic idem sit ac substantia Dei; nec secundo, tum quia voluntas inconstans indicat naturam realiter mutabilem; tum quia voluntatis leuitas dicit saltem quandam mutationem moralem, à summa Dei perfectione alienam.

Dices, eum non esse inconstantem, qui ob rationem aliquam magni momenti, sententiam mutat. Respondeo hoc verum esse, quando talis ratio non fuit præui-

sa, aut non satis penetrata, quod in Deo locum non habet. Quod autem dixit Deus Genes. 6. Pœnitet me fecisse hominem, intelligi debet quoad effectum, non quoad affectum: quia Deus deleuit hominem quem creauerat, ac si verè doluisset se eum creasse.

CONCLUSIO IV. Libera volitio Dei non est denominatio extrinseca, aut respectus rationis, neque perfectio realiter distincta ab essentia diuina sed ipsamet volitio necessaria qua Deus amat seipsum, quatenus ita terminatur ad creaturas, vt posset ad eas non terminari.) Prima pars probatur, nam libera volitio est aliquid Deo intrinsecum, cum sit actus vitalis & immanens, ergo non potest consistere in denominatione extrinseca, orta à productione creaturarum, quatenus ita producantur vt poterint non produci. Confirmatur, quia prius est quòd Deus velit creaturas liberè, quàm quòd eas producat; cum ideò illas producat, quia vult eas liberè, & non vice versa: ipsaque volitio libera fit æterna, & productio temporalis.

Secunda pars ostenditur, nam Deus à parte rei liberè vult, idque ab æterno, adeòque ante operationem intellectus

fringentis respectus rationis, ergo volitio Dei libera non potest siue totaliter, siue partialiter constitui per tales respectus: præsertim quia sunt Deo extrinseci, & supponunt res producendas, ac proinde quod Deus liberè velit eas producere.

Tertia pars suadetur, quia si actus liber est aliquid distinctum realiter ab essentia diuina, sequitur Deum esse cõpositum, habere potentialitatem, non esse summè perfectum, quæ & similia admitti non possunt; neque putes ista incommoda vitari, si quis dicat cum Caietano, actum liberum ita addere perfectionem realem diuinæ essentiæ, vt cum ea perfectè identificetur, eò ipsò quod illi aduenit; siquidem intelligi nequit, ens aliquod possibile & contingens perfectè identificari cum diuina essentia, quæ est ens absoluta necessitate existens.

Quarta denique pars ex dictis colligitur, nam volitio libera Dei, vel est totaliter in Deo, vel constituitur & completur per aliquid extrinsecum; hoc posterius reiectum est, ergo prius illud affirmari debet. Rursus si volitio libera est totaliter in Deo, vel ea addit realitatem aliquam supra volitionem necessariam,

vel non, primum apertè falsum est, vt ostendimus, ergo secundum admitti debet: quare cum volitio necessaria, vt sic, nullam dicat libertatem, consequens est liberam volitionem Dei esse ipsammet volitionem necessariam, quatenus ea est indifferens vt terminetur, aut non terminetur ad creaturas.

Confirmatur 1. nam volitio Dei est simpliciter infinita, ita vt æquiualeat infinitis volitionibus, & nolitionibus realiter distinctis: quare vt sit libera volitio, aut nolitio alicuius obiecti, non requiritur additio nouæ entitatis, sed tantum eiusdem volitionis libera terminario ad tale obiectum. Quemadmodum vt scientia Dei necessaria, sit scientia libera creaturarum, sufficit quòd ad eas liberè terminetur, cum posset non terminari.

Confirmatur 2. nam libertas Dei non est potentialis, sed summè actualis, seu per modum actus purissimi, excludentis potentiam physicam tam actiuam, quàm passiuam, quæ in nostra libertate reperitur. Vnde indifferencia diuinæ libertatis non est in ordine ad actus internos, sicut nostra, sed in ordine ad obiecta externa. Itaque sicut voluntas nostra per seipsam immediate, adeoque si-

ne reali mutatione se determinat ad agendum, cum posset non agere; ita nihil vetat quin diuina entitas per seipsam, & sine vlla realitate superaddita, possit terminari ad hoc vel illud obiectum, & induere rationem volitionis liberæ. Et quemadmodum si voluntas nostra esset ens necessarium, id non impediret, quo minus actus ab ea elicitus libere fieret, si cum tali necessitate, conseruaret indifferentiam quam habet ad agendum, vel non agendum. Ita quamuis volitio Dei sit necessaria quoad entitatem, cum tamen ea sit indifferens, vt seipsam terminet, aut non terminet ad creaturas, hinc fit vt quatenus se libere terminat ad hanc, vel illam, dicatur volitio libera.

Dices forma non potest esse in subiecto, quin illi conferat totum suum effectum formalem, ergo cum volitio necessaria sit veluti forma quædam existens in deo, tribuet illi velle necessario omnia volibilia. Respondeo effectum formalem volitionis diuinæ esse necessario facere vt deus amet omnia volibilia, non tamen, vt deus ea omnia amet necessario, sed singula, pro cuiusque exigentia, & capacitate.

SECTIO III.

Quomodo Dei volūtas non habeat causam & sit rerum Causa, nec voluntati humana necessitatem afferat.

CONCLUSIO I.

Voluntas Dei est causa rerum.) In hoc non est difficultas, præsertim iis suppositis quæ de libertate Dei capite præcedenti dicta sunt. Dubitatur autem 1. Num intellectus diuinus propinquius, seu immediatius concurrat quàm voluntas: qua in re dicendam videtur, vtrumque in suo genere immediate operari: voluntatem quidem quoad applicationem & exercitium, intellectum verò quoad directionem, & veluti specificationem.

Secundò dubitatur, an sit in Deo potentia quædam executiua, ratione distincta ab intellectu & voluntate, & quidnā illa sit. Respondeo 1. talem potentiam admittendam esse, siquidem non ideò Deus est omnipotens, quia cognoscit, aut quia vult omnia; quin potius omnia cognoscit, quia est omnipotens, omniaque

eminenter continentur in illius omnipotentia, neque potest velle aliquid nisi quia est omnipotens ad illud faciendum; quare secundum rationem est prior Dei omnipotentia, quàm intellectus, aut voluntas illius.

Respondeo 2. potentiam exequentem in deo esse ipsammet essentiã diuinam: quia sicut illa eminenter continet omnia possibile, ita est omnipotens ad producendum quicquid voluerit; si accedat scientia vt dirigens, & voluntas vt eligens & applicans.

Tertiò dubitatur qualis sit potentia Dei, & ad quæ se extendat. Respondeo 1. ex S. doct. 1. p. q. 25 art. 2. potentiam Dei esse infinitam, vt patet, tum ex illo Lucæ 1. Quia non erit impossibile apud Deum, omne verbum; tum quia nullus possibilis est effectus adeò perfectus, qui per illam produci non possit. Hinc autè patet in deo veram esse omnipotentiam, quæ in eo consistit, vt possit deus facere quicquid absolute fieri potest, seu quicquid nõ implicat contradictionem, vt colligitur ex art. 3.

Respondeo 2, ex art. 4. deum potuisse multa facere quæ nõ fecit, & ex art. 5. potuisse etiam producere species nobiliores iis, quas de facto produxit, item-

que res productas potuisse meliores facere quoad accidentia, non essentialiter, eo quòd essentialiter rerum sunt immutabiles; non tamen posse deum aliquid facere melius vnione hypostatica, beatitudine sanctorum, & maternitate Virginis deipararæ, vt habes articulo 6. in responsione ad 4. quia nempe illa sumunt dignitatem quandam infinitam, ex speciali ordine quem ad deum habent.

CONCLUSIO II. Nulla potest dari causa propria diuinæ volitionis siue efficiens, siue finalis; potest tamen dari impropria seu virtualis, imò vna res creata potest ipsi esse aliquo modo proxima ratio volendi aliam.) Prima pars est S. Thomæ q. 19. art. 5. vbi ex eo probat nullam esse causam diuinæ voluntatis, quia idem nequit esse causa sui ipsius; at deus vnico actu vult finem & media, quare velle finem non est ei causa volendi media.

Accedit quòd volitio diuina non distinguitur à parte rei à natura diuina, cuius nulla assignari potest causa efficiens aut finalis proprie dicta cum deus sit ens à se; & à quocunque alio independens.

Secunda pars suadetur, quia sicut

vnun attributum est causa virtualis alterius, puritas immutabilitatis, hæc æternitatis; ita non repugnat concipere in Deo voluntatem, veluti radicem volitionis actualis, & causam virtualem illius: & similiter quia Deus vult omnes creaturas propter seipsam, dici potest volitionem sui, iuxta nostrum conceptum, esse finem volitionis creaturarum.

Tertia denique suadetur, nam vix negari potest, quin Deus aliqua re creata proximè moueatur ad volendum aliquid: cùm ex Scriptura & patribus aperte constet, Deum homines amare, ab illis amari, illis varia conferre beneficia, quia illa postulant, aut merentur; eos iustificare, quia ad gratiam se disponunt, &c. Neque enim aliquo fundamento dici potest, eiusmodi locutiones causales toties repetitas. improprie & metaphoricè intelligendas esse, ita vt non contineant rationem ex parte obiecti creati, propter quam Deus hoc, aut illud velit. Præsertim quia in eo agendi modo nulla assignari potest imperfectio, quæ supremam Dei independentiam & dignitatem dedecet: eo quod etsi proxime vnū velit propter aliud, omnia tamen finaliter reducit ad seipsum, & ad suam bonitatem: cuius maxime gratia operatur.

CONCLUSIO III. Deus non necessitat voluntatem nostram ad agendum.) Est de fide contra huius temporis hæreticos, qui oppositum docent, adeoque existimant nos non agere liberè: probari autem breuiter potest ex iis quæ Scriptura sacra, Patres antiqui, & Theologi communiter de libertate tradunt, ea enim apertè ostendunt Deum non imponere hominibus agendi necessitatem, sed eos relinquere in manu consilij sui, id est; cum perfecta indifferentia ad agendum vel non agendum, itemque ad agendum hoc vel illud.

Idem sumitur ex vulgari definitione libertatis, ab omnibus communiter approbata, qua illud liberum dicitur, quod positis omnibus ad agendum prærequisitis, potest agere, vel non agere; nam inter prærequisita ad agendum, requiritur maximè concursus Dei in actu primo paratus, cum sine illo causa secunda non possit dici completè & proximè potens ad agendum: vnde eo concursu sic ablato, adhuc voluntas quæ libera est, & liberè operatur, manet indifferentis ad vtrumlibet, neque habet necessitatem eligendi vnâ partem determinatè.

Denique Concilium Trident. volens iuxta mentem Scripturæ sacre, & san-

etorum Patrum, libertatem nostram defendere in actibus supernaturalibus, in quibus specialis difficultas reperitur, propter influxum gratiæ efficaci ad eos requisitæ, quæ agendi necessitatem inducere videtur, sapienter statuit sess. 6. cap. 5. & can. 4. hominem à Deo morum & excitatum posse gratiam abiicere, eique dissentire si velit; quare post adeò claram huius Concilij definitionem, dici non potest à viro Catholico, de rebus fidei bene (vt par est) sentiente, gratiam diuinam nobis imponere necessitatem, agendi, aut quod in idem redit, voluntatem nostram non posse eam abiicere, seu illi dissentire, Adhuc tamen grauis controuersia manet inter recentiores Theologos, de vero sensu prædictæ definitionis, cum alij contendant eam debere intelligi in sensu composito, alij dūtaxat in sensu diuiso, qua de re fusè in suaui Cōcordia disput. 2. sect. 4.

CONCLUSIO IV. Absolutè loquendo & nulla suppositione facta, nullus esset in rebus effectus contingens seu liber, si Deus ageret ex necessitate naturæ, ex supradictis: essent tamen effectus contingentes & liberi, si supponas dari causas contingentes, Deumque ex necessitate naturæ iis offerre eundem concursum

concursum, quem nunc de facto illis liberè exhibet.) Ratio est euidens, quia posito tali concursu in actu primo, voluntas non necessitaretur ad vnum, sed maneret indifferens ad vtrumlibet, ergo ageret liberè. Confirmatur, nam Deus supposito æterno decreto nobiscum concurrendi, non potest nobis eiusmodi cõcursum denegare, quin potius non minus necesse est vt nobis illum exhibeat; quàm si ageret ex necessitate naturæ, & tamen liberè operamur: ergo quamuis Deus necessario ad actus nostros influeret quantum esset ex parte sua, illa necessitas libertatis vsum in nobis nequaquam impediret.

Neque hinc sequitur, quòd vera radix contingentia actuum nostrorum non sit voluntas dei, sed nostra: quia etsi quod actus nostri sint liberi & contingentes, hoc proximè habeant à nostra volùtate, quatenus hæc antequam ageret, potuit non agere, id tamen vltimatè petendum est à summa efficacia voluntatis dei, qui vt ait S. Doct, supra, volens quædam fieri necessario, quædam cõtingenter vt sit ordo in rebus, ad complemētum vniuersi, quibusdam effectibus aptauit causas necessarias, aliis contingentes & defectibiles.

de Deo.

H

SECTIO IV.

De Diuina volitionis affectibus amicitia iustitia, misericordia.

CONCLUSIO I.

IN Deo sunt quidam affectus voluntatis, non alij.) In primis quod amor fit in Deo probat S. Thomas 1. p. qu. 20. art. 1. quia primus motus voluntatis, & cuiuslibet appetitiuæ virtutis est amor; siquidem priores sunt actus respicientes bonum quam malum, cum hoc non sit obiectum nisi secundarium, & per aliud, nempe vt opponitur bono. Rursus cum illud sit naturaliter prius, quod est communius, inter actus qui in bonum feruntur prior erit amor quam alij; cum ille respiciat bonum in communi, reliqui vero in bonum ferantur sub aliqua speciali ratione cum ergo voluntas sit in Deo. vt superius visum est sequitur etiam in eo amorem esse ponendum.

Secundò, desiderium quatenus fertur in bonum proprium nondum obtentum,

non est in Deo, vt indicat S. Thomas ad 2. quia scilicet Deus nullo bono sibi proprio carere potest; est tamen in Deo desiderium respectu boni alieni quatenus verè nobis & sincerè optat beatitudinem, quam nondum possidemus.

Deinde gaudium, seu delectatio, propriè est in Deo, vt tradit S. Thomas ibidem, & ratio est manifesta, nam gaudiū est actus quo voluntas conquiescit in fruitione, seu possessione rei amaræ; at Deus in seipso perfectissimè quiescit, ergo in eo est gaudium respectu boni proprii. Imò cum Deus verè creaturas amet, consequenter de bono illarū gaudet, quando præsens est; sicut illud desiderat, quandiu obtentum non est.

Rursus in Deo est odium, vt perspicuū est ex verbis illis Sapientia 14. Odio sunt Deo impius & impietas eius, & ex illis Psal. 5. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. Ratio autem est, quia cum Deus seipsū summopere diligat non potest nō odisse peccatum, quod ipsius maiestati & bonitati aduersatur, eique valde est iniuriosum. Hinc Deus peccatorem odit, non vt hominem, sed vt peccatorem; nec odio inimicitia propriè dicto, sed abominationis, vt vocant.

Nec refert quòd Deus peccatori pœ-

nam infligat, non enim ex odio eam illi infligit, sed potius ex sincero affectu quo correctionem & salutem illius optat. Quemadmodum Pater non ex odio vel displicentia personæ, sed ex amore percutit filium suum virga: ut nempe deinceps à peccato abstineat.

Præterea in Deo non est spes, cum omnia bona perfectè possideat; nec desperatio, cum nihil sit ipsi difficile, nedum impossibile; nec tristitia, cum hæc versetur circa malū præsens & inuoluntariū Deus autem nō sit capax vllius mali siue voluntarij, siue inuoluntarij, siue præsentis, siue futuri, nec audacia, cum hæc aggrediatur opera ardua & periculosa, qualia nulla sūt respectu Dei, qui cū infinitæ sit potētia, quicquid aggreditur summa facilitate, & sine vlllo periculo frustrationis ad optatū exitū perducit.

Tandem ira non est in Deo proprie, sed tantum metaphorice, ut sumitur ex Thoma in eadem responsione ad 2. & patet, quia ex communiore sententia, ira essentialiter supponit dolorem, siue tristitiam cuius vicem rependat; Deus autem non est capax tristitiæ ex iam dictis, ergo neque iræ proprie dictæ.

CONCLUSIO II. Deus creaturas rationales diligit vero amore ami-

amicitiæ.) Hoc patet primo ex iis locis Scripturæ, ex quibus constat homines iustos esse Dei amicos, vt cum Psal. 138. dicitur, Nimis honorati sunt amici tui deus, &c. & Ioan 15. Iam non dicam vos seruos, vos autem dixi amicos: Item ex Conc. Trident. sess. 6. cap. 6. vbi statuitur hominem per iustificationem fieri ex inimico amicum, porrò amicus est amici amicus, neque potest amicitia constare nisi inter duos se mutuo redamantes: quare cum homo iustus sit Dei amicus, necesse est vt vicissim deus sit hominis iusti amicus, seu quod illum ex vera atque sincera amicitia diligat.

Confirmatur, nam cum deus hominem iustum ex vera beneuolentia amet, optando ei verum & solidum bonum, vt ipsi bene sit; & aliunde homo per gratiam eleuetur ad statum supernaturalem, in quo fit quodammodo diuinæ consors naturæ, & acquirit ius ad beatitudinem, potestque Deum ex vera charitate diligere, nihil vetat quominus vera amicitia inter Deum & hominem reperiri valeat.

Neque refert quòd ex Philosopho 8. Ethic. 5. amicitia nõ sit nisi inter æquales, nõ enim opus est vt hoc intelligatur de æqualitate arithmetica, sed tantum

de geometrica, seu proportionis, qualis inter Deum & hominem iustum, per gratiam ad filiationem Dei eleuatum quodammodo reperitur. Præsertim cum ille eodem lib. Ethic. cap. 7. agnoscat speciem quandam amicitia inter superiores & inferiores, quam vocat supereminentia, qualem esse ait inter regem & subditum, inter Deum & hominem.

Nota 1. Deum non amare creaturas irrationales amore amicitia, aut beneuolentia, tum quia illud non potest terminare amorem amicitia, quod nequit redamare illum à quo diligitur, at irrationalia nequeunt redamare Deum: tum quia inter amicos debet esse communicatio mutua bonorum, & voluntatum consensio, quæ & similia nequeunt habere locum in irrationabilibus, vt perspicuum est: quare cum nos ea non amemus ex amicitia; multò minùs dici potest, quòd Deus illa hoc modo diligit.

Nota 2. non incongrue dici posse, Deum amare creaturas irrationales amore concupiscentia, tum quia illæ conducunt ad manifestationem attributorum diuinorum: tum quia Deus, licet non sibi; hominibus tamen eas concupiscit tanquam amicis, in quorum uti-

litatem productæ sunt.

CONCLUSIO III. Deus magis diligit meliora.) Ita S. Thomas I. p. q. 20. art. 4 quod probat, quia deum magis diligere aliquid nihil aliud est quàm ei maius bonum velle; sicque eatenus aliqua sunt meliora, quatenus eis Deus maius bonum vult: vnde sequitur quòd meliora plus diligit.

Notandum autem primò, Deum magis Christum vt hominem diligere, quàm totam vniuersitatem creaturarum, vt habetur in responsione ad 1. quia vult illi maius bonum, nempe vt idem qui est homo, sit deus, per vnitatem personæ Verbi, quæ est essentialiter infinite perfecta.

Notandum 2. si fiat comparatio inter alios omnes homines, & omnes Angelos, etsi quoad naturalia bona Angeli à Deo magis amati fuerint quàm homines, aliunde tamen collectionem hominum magis esse dilectam, tum propter dignitatem quæ ex Verbi Incarnatione in totum genus humanum redundat, tum quia maiorem dilectionem erga homines deus ostendit, quàm erga Angelos, eò ipsò quòd illos per Verbi Incarnationem redimere voluerit, non istos.

An autem maior gratia, & gloria

fuerit collata toti collectioni hominū, quam omnibus simul Angelis, adeoque etiam ex eo capite homines magis dilecti fuerint, satis probabiliter determinari non posse existimo; cum non constet quantus sit Angelorum numerus, quantam gratiam acceperint in instanti creationis, quandiu, & per quales actus meruerint, &c.

Notandum rursus circa responsionem ad 3. esse præsumptuosum iudicare, an Deus magis Petrum quam Ioannem amauerit; quod puto debere intelligi cū aliqua modificatione, si quis nimirum vni parti tanquam certæ firmiter adhaereat, & aliam vt omnino improbabilem aut falsam respuat: hoc enim præsumptionem quandam & temeritatem præ se fert, cum ex sacris litteris vel aliunde non satis constet, quis prædictorum fuerit sanctior, Deoque charior; & pro vtraque parte afferri possint variae coniecturæ non spernendæ, quæ rem valde dubiam relinquunt.

Notandum præterea circa responsionem ad 4. si fiat comparatio inter innocentem & pœnitentem, cum 1. magis à Deo diligi, qui plus habet gratiæ & gloriæ, siue sit innocens, siue sit pœnitens, 2. si cætera sint paria, innocentem

magis diligi quàm pœnitentem: siquidem illud bonum cæteris paribus est dignius & amabilius, quod nullum supponit malum, quodque inuictam & nunquam interruptam perseverantiam in bono continet; quam id quod præcedentis sanctitatis iacturâ, & peccatum quod destetur necessario supponit; ac innocentia est bonum prioris generis, pœnitentia posterioris.

Notandum denique circa responsionem ad 5. si prædestinatus spectetur 1. pro tempore quo versatur in peccato mortali, sic eum à Deo non diligi, sed potius tanquam peccatorem odio haberi; cum contrà Deus ab æterno diligat reprobum, pro tempore quo gratia sanctificante instructus est. Si 2. pro tēpore quo habet gratiam, tam in hac, quàm in futura vita, sic à Deo magis diligi quàm præscitum, quantumvis iustum: vnde etsi Deus secundum quid magis diligat reprobum quàm prædestinatum, simpliciter tamen magis hunc quam illum diligit.

CONCLUSIO IV. In Deo est iustitia proprie & stricte sumpta, prout est specialis virtus ab aliis distincta.) Probat 1. quia Scriptura frequentissime indicat, Deum ex vera iustitia tri-

buere gloriam æternam, pro meritis bonorum operum: vt cum Matth. 20. proponit parabolam Patris-familias: conducentis operarios in vineam suam; & promittentis se illis daturum quod iustum fuerit, ac tandem post opus expletum reddentis vnique mercedem, & iubētis vt quisque tollat quod suū est.

Item quando Paulus 2. ad Timoth. 4. ait Reposita mihi est corona iustitiæ, quam reddet mihi in illa die iustus iudex; & Hebr. 6. Non enim iniustus est Deus, vt obliuiscatur operis vestri: Nam corona iustitiæ operibus reddenda plane significat, in collatione beatitudinis exerceri iustitiam proprie dictam, ac prætereà nisi tale præmium deberetur ex iustitia, Deus non esset iniustus illud denegando: siquidem non ageret contra iustitiam proprie dictam, etsi ageret contra fidelitatem.

Probat 2. ex Patribus qui eidem sententiæ apertissimè fauent. August. lib. de natura & gratia cap. 2. Non enim, inquit, iniustus Deus, qui iustos fraudet mercede iustitiæ, & serm. 16. de verbis Apostoli, Tenemus Deum debitorem, debitor enim factus est, non aliquid à nobis accipiendo, sed quod ei placuit promittendo; & subdit, nos posse deo

dicere, redde quod promisti; quia fecimus quod iussisti. Bernardus tract. de gratia & lib. arb. ait. Paulum 2. ad Tim. 1. Dei promissum appellare suum depositum, & addit promissum quidem ex misericordia, sed iam ex iustitia persoluumendum. Similia habent alij passim.

Probatur 3. quia iustitia strictè sumpta est virtus reddens unicuique quod suum est, seu id ad quod habet ius propriè dictum, sed homines supposita Dei promissione, per bona opera acquirunt ius ad gloriam æternam, eamque ut sic respiciunt, tanquam rem suam, & sibi debitam, ut patet ex iam dictis; ergo virtus qua deus tribuit gloriam propter bona opera, est iustitia propriè dicta, ac proinde hæc in deo admittenda est.

Nota 1. nullam dicere imperfectionem, quòd deus propria sponte promittat hominibus præmium sub conditione operis, quòdque posito opere teneatur suis stare promissis: hinc enim non sequitur proprie, deum ipsum ordinari ad creaturas, sed tantum bona ipsius ex iustitia illis debita.

Nota 2. Deum non amittere perfectissimum dominiũ quod habet in creaturas, etsi supposito pacto dandi illis vitam æternam, non possit eas destruere; si

cur non desinit esse perfectissime Dominus Angelorum, etsi supposito decreto quo statuit illos in æternū cōseruare, non possit illos in nihilū reducere; hinc enim tantum sequitur, dominium illud quoad talem vsum esse ligatum, qua in re nulla est imperfectio; cum eiusmodi impedimentum ex mero dei beneplacito, saltē radicaliter, & remotè oriatur.

Nota 3. etsi inter patrem & filium, vt sic non sit vera iustitia, esse tamen, si pater filio speciale bonorum dominium concedere velit. At deus concessit homini speciale dominium in suos actus, vultque vt per illos possit obtinere ius ad gloriam æternam.

Nota 4. licet deus nequeat propriè constitui debitor erga homines, id non impedire, quin bona illius hominibus debeantur. Ex qua distinctione varia loca Patrum in speciē pugnantia, possunt cōciliari; hincque lumen accipit egregius ille locus Augustini lib. 1. Confess. 4. Supererogatur tibi vt debeas, & quis habet quicquā nō tuum? Reddis debita, nulli debens, donas debita, nihil perdēs.

CONCLUSIO V. In Deo ponenda est misericordia.) Ita S. Thom. 1. p. q. 21. art. 3. vbi duo docet 1. misericordiam maximè esse Deo tribuendam, non quidem secundum passionis af-

fectum, sed secundum effectum: Deus enim non afficitur ex miseria alterius per tristitiam, sed repellit illius defectum, & miseriam iuxta illud Ansel. in Prosol. cap. 10. Misericors es, non quia tu sentis affectum, sed quia nos sentimus effectum, atque hoc sufficit ut misericordia sit in Deo propriè & formaliter.

Docet 2. defectus non tolli nisi per collationem alicuius perfectionis, conferre autem rebus perfectionem spectare ad quatuor virtutes, nempe ad bonitatem, iustitiam, liberalitatem, & misericordiam, sed cum aliquo discrimine; nam communicare perfectiones præcisè, pertinet ad bonitatem eò quòd bonum est sui diffusivum; eas verò conferre iuxta rerum proportionem, & naturalem exigentiam, spectat ad iustitiam legalem seu gubernatricem; quatenus autem Deus nullo modo attendens ad propriam utilitatem, & sine intuitu retributionis perfectiones largitur, hoc pertinet ad liberalitatem; quatenus denique omnes perfectiones à Deo rebus collatæ defectum aliquem expellunt, aut impediunt, sic spectat ad misericordiam latè sumptam, prout ad omnes creaturas etiam ratione carentes extenditur: ad eandem verò propriè & strictè

sumptam, ut versatur circa creaturas rationales; & beatitudinis capaces, si perfectio quam tribuit Deus, expellit miseriam proprie dictam, seu quæ veræ foelicitati opponitur.

Noea 1. ex art. 4. in quolibet opere Dei misericordiam & veritatem seu iustitiam inueniri: Iustitiam quidem, tum quia Deus non potest aliquid facere, quod non sit conueniens sapiētiae, & bonitati ipsius, eatenus sibi ex decencia debitum; tum quia quicquid in rebus creatis facit, secundum conuenientem ordinem & proportionem facit, prout exigit rerum natura & bonum vniuersis; misericordiam verò, tum quia opus diuinæ iustitiæ semper præsupponit opus misericordiæ, & in eo fundatur creaturæ enim non debetur aliquid nisi propter aliud in ea præexistens, quod aut proximè, aut saltem remotè à sola bonitate diuina pendeat; tum quia ea quæ alicui creaturæ debentur, Deus ex abundantia suæ bonitatis largiùs dispensare solet, quàm exigit proportio rei, & iustitia gubernatrix tribuens vnicuique quod ipsius natura exigit. Hæc autem debent intelligi de iustitia, & misericordia latè & improptiè sumptis ut perspicuum est.

Nota 2. ex respons. ad 1. quædam opera tribui misericordiæ, quædam iustitiæ, quia in nonnullis magis apparet misericordia, & in aliis iustitia: vnde damnatio reprobatorum dicitur simpliciter opus iustitiæ, quia iustitia punitiua potiores partes in ea obtinet; in illa tamen apparet misericordia: non quidem totam miseriam depellens, sed etiam minuens, quatenus reprobi puniuntur citra condignum, id est, minori pœna quàm per se loquendo, & seclusa ordinatione Dei eorum peccatis sit debita; sicut vice versa prædestinati præmiantur ultra condignum, quatenus potuisset Deus sine iniustitia, minorem gloriam eorum operibus decernere, quàm de facto decreuerit,

SECTIO V.

De Prouidentiâ diuina & prædeterminatione Physicâ.

CONCLUSIO I.

POnenda est in Deo prouidentia.) Est de fide, vt patet ex Script. Sapient. 6. æqualiter cura est illi de omnibus:

Matth. 6. Respice volatilia cœli, &c.
Rationem affert S. Thomas 1. p. q. 12.
art. 3. quia prouidentia nihil est aliud
quàm ratio ordinis rerum in finem: at
in Deo est talis ratio cùm operetur per
intellectũ, adeoque necesse sit omnium
effectũ quos producit, rationem in eo
præexistere.

Addit autem S. Doct. prouidentiam
Deo non competere, si sumatur vt est
ratio ordinis proprii actus, quia in Deo
nihil est ordinabile in finem sed tantum
si sumatur vt est ratio ordinatiua alio-
rum in finem; Deus enim omnia produ-
cit, & in finem ordinat. Et in responsione
ad 2. monet rationem illam ordinis quæ
dicitur prouidentia, esse æternam; dispo-
sitionem verò & executionem illius esse
temporalem, & vocari gubernationem.

Nota 1. prouidentiam non esse con-
stituendam formaliter in solo actu in-
tellectus, sed etiam in actu voluntatis,
cum prouidentia præter rationem ordi-
nis mediorum ad finem, se tenentem ex
parte intellectus, dicat curam aliquam
& studium, adeoque voluntatem libe-
ram rerum gerendarum, vt patet ex lo-
cis Scripturæ citatis.

Nota 2. prouidentiam vt spectat ad
intellectum, non debere constitui in

actu imperij, quo decretum voluntatis intimatur; talis enim actus videtur superfluous, cum posita scientia naturali, qua Deus perfectè nouit per quæ media quælibet res possit in suum finem ordinari, simulque posito decreto efficaci, quo Deus statuit, vt talis res, per tale medium in suum finem dirigatur, necessario sequatur effectus à Deo prauisus. Et quamuis talis actus admittatur, non videtur ratio prouidentia in eo posse constitui, cum per illum prouidentia iam à Deo constituta, intinetur potentia executiua: quare probabilius, meo iudicio, senties si dicas, prouidentiam in suo conceptu formali adæquato includere, tam rationem ordinis mediorum ad finem, quam propositum seu decretum liberum diuinæ voluntatis efficaciter intendentis talem finem, & talia media eligentis.

CONCLUSIO II. In Deo est prouidentia rerū omnium. Ita S. Doct. qu. cit. art. 2. quod probat, quia cum omne agens agat propter finem tantum se extendit ordinatio effectuum in finem, quantum se extendit causalitas primi agentis; causalitas autem Dei qui est primum agens se extendit vsque ad omnia entia, non solum quantum ad

principia speciei, sed etiam quantum ad principia individualia, tam corruptibilem quam incorruptibilem: unde necesse est omnia quæ quouis modo habent esse à Deo, ordinata esse in finem, sicque illius subdi prouidentia.

Hic autem quæri potest 1. an aliquis euentus sit casualis & fortuitus respectu diuinæ prouidentia. Respondet S. Thom. ad 1. negatiuè quod probat, quia effectus dicitur casualis vel fortuitus; respectu causæ cuius ordinem effugit at quamuis possit aliquis effectus exire ordinem causæ particularis, eò quòd hæc potest impediri ab alia causa particulari, non tamen potest effugere ordinem causæ vniuersalis; cum omnes causæ particulares, tam impediens quam impeditæ, sub vniuersali concludantur, omnes illius concursu ad operandum egeant, & nulla possit impedire, ne quod ipsa intendit, aut futurum præuidit eueniat.

Quæritur 2. An mala culpæ, sub diuinam prouidentiam cadant. Respondeo affirmatiuè, nam hæc mala dupliciter considerantur, vel formaliter vt sunt mala & peccata, vel materialiter prout habent entitatem quandã realem, & positiuam; utroque modo sub diuinam pro-

videntiam cadunt: primò quidem, quia etsi Deus non sit auctor peccatorum, ea tamen permittit, & ordinat in bonum finem, adeoque sunt materia circa quam diuina prouidentia versatur. Secundò etiam, quia etsi Deus non sit causa mouens ad entitatem materiale peccati, ad illam tamen concurrit, quando voluntas creata ad eam se determinat; cum enim eiusmodi entitas sit aliquid reale & physicum, repugnat quod existat in rerum natura, sine influxu primæ causæ, cuius proinde prouidentia sicut & causalitas ad eam se extendit.

CONCLUSIO III. Deus immediate rebus omnibus prouidet, quantum ad rationem ordinis, licet non quoad executionem. Ita S. Thomas 1. p. qu. 22. art. 3. ubi præmittit ad prouidentiam duo pertinere, nempe rationem ordinis rerum prouisarum in finem, & executionem ordinis, quæ gubernatio dicitur: quo posito docet quantum ad primum horum, Deum immediate omnibus prouidere, quia in suo intellectu habet rationem omnium effectuum, & causarum per quas produci debent; quantum verò ad secundum, quædam esse media diuinæ prouidentia, quia Deus inferiora gubernat per superiora

non ex defectu virtutis, sed ex abundantia suæ bonitatis, ut scilicet dignitatem causalitatis etiam creaturis communi-
cet. Quod non ita debet intelligi, ut ipse Deus per se non exequatur ordinem à sua prouidentia in rebus præstitutum, sed ita ut cum non exequatur nisi cum causis secundis, simul ad eundem concurrentibus.

Nota ex art. 4. prouidentiam diuinam quibusdam rebus necessitatem imponere, non autem omnibus, quia ad illam spectat res omnes ordinare in finem, non modo separatam qui est diuina bonitas, sed etiam in ipsis rebus existentem, qui est perfectio vniuersi; at talis perfectio non esset, si omnes gradus essendi non inuenirentur in rebus, quare ad prouidentiam diuinam pertinet, omnes gradus entium producere; adeoque præparare causas necessarias & contingentes, ut ex his effectus necessarij & contingentes oriantur.

CONCLUSIO IV. Prouidentia diuina non semper assequitur finem particularem ad quem res ordinat.) Hoc patet tam in prouidentia naturali quam in supernaturali; nam in primis res naturales ordinantur à Deo ad suos fines particulares sibi proportionatos, à quorum

DE DEO. CAP. V.

tamen consecutione non raro impediuntur, vt pater quando contingunt effectus monstrosi, & casuales.

Deinde Deus, ex vera & sincera intentione saluandi omnes homines, præparauit illis media sufficientia per quæ possent saluari si vellent, & tamen omnes de facto non saluantur; ergo prouidentia non obtinet finem illum particularem ad quem eiusmodi media destinant; idque obseruat sanctus Thom. 1. distinct. 40. quæst. 1. art. 2.

Nota oppositum non colligi ex collecta quæ recitatur Dominica seprima post Pentecost, vbi ita habetur; Deus cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur; verum enim est, diuinam prouidentiam nunquam falli, etsi non semper finem particularem obtineat; tum quia Deus probè scit media quæ destinant ad talem finem, ex defectu causæ secundæ effectum non habitura; tum quia licet aliquid recedere videatur à diuina prouidentia secundum vnum ordinem, in illam relabitur secundum alium, vt notat S. Thom. 1. p. q. 9. art. 6.

CONCLUSIO V. Physica prædeterminatio cum nostræ libertatis vsu nullo modo coherere potest, adeoque

TRACTATUS

repugnat quòd prouidentia diuina hominem physice prädeterminet ad actus liberos.) Probatur 1. quia ex sententia Ansel lib. 2. cur Deus homo, cap. 18. in Scholis receptissima, necessitas antecedens repugnat libertati quoad usum & exercitiũ, & sola consequens cum ea coheret; necessitas autem inducta per physicã prädeterminationẽ est vere antecedens, & nullo modo consequens, cum antecedar, & causet physice actum voluntatis nostræ eumque non supponat vt iam in præscientia Dei positum, aut ponendum sub conditione.

Dices 1. necessitatem antecedentem vt venit à Deo, non tollere libertatem, vt patet in negatione Petri quæ fuit libera, etsi posita antecedente Christi prædictione, euenerit necessariò. Verùm hoc exemplum non est ad propositum, quia etsi prædictio Christi negationẽ Petri tempore præcesserit, ordine tamen rationis fuit ea posterior; cum non ideò Petrus Christum negauerit; quia Christus prædixit, quin potius prædixerit Christus, quia Petrus vere negaturus erat: quare necessitas negationis orta ex Christi prædictione, non erat antecedens, sed consequens.

Dices 2. Patres Dominicanos in priuatis colloquiis, plerùmque iam affirma-

re solitos, in eorum sententia, posita motione physicè prædeterminante, voluntatem non agere necessariò, sed tantùm infallibiliter. Verùm qui ita loquuntur, non satis sincerè videntur agere: nam cū non admittant infallibilitatem tantùm moralem, quæ potest effectu carere nec metaphysicam consequentem, ortam ex scientia Dei conditionata planè infallibili, & frustrationi minimè obnoxia, sequitur eos loqui de infallibilitate metaphysica antecedente, orta præcisè ex motione diuina & vi illius intrinseca, antecedenter ad quamcumque præuisionem operationis futuræ. At eiusmodi infallibilitas, tam certò coniuncta est cum effectu, ex vi solius motionis diuinæ, vt posita motione illa, possibile non sit voluntatem non agere; adeoque necesse sit eam agere, idque ea necessitate antecedente planè ineluctabili, quam Bannez & alvarez perspicuè admittunt, quæque omnes sinceri physicæ prædeterminationis defensores probare tenentur, si cõsequenter loqui velint. Si quis tamen quandã prædeterminationè physicam effinxerit, per quam absolutè velit nõ imponi voluntati ea præuentæ, nec firmitatè agendi, moneo argumèta nostra contra eiusmodi prædeterminationem non dirigis; sed contra aliam longe

diuersam, vt iam non semel alibi, à nobis obseruatum fuit.

Probat^{ur} 2. quia illud liberum dicitur, quod positis omnibus ad agendum prærequisitis, potest agere vel nō agere, at posita physica prædeterminatione ad agendum, voluntas non potest non agere, sed necessario agit illud vnum ad quod impellitur, ergo non agit libere. Maior patet ex vulgari definitione libertatis, apud Theologos & Philosophos, tam antiquos, quàm recentiores communissime recepta; minor vero non negatur ab aduersariis, quando sincere exponunt quid per physicam prædeterminationem intelligant.

Dices, non esse de ratione libertatis, quòd in sensu composito cum omnibus requisitis ad agendum, voluntas possit operari, vel non operari, sed satis esse quòd id possit in sensu diuiso. Contrà, nam iuxta hanc explicationem tribuenda erit libertas amorì beatifico, & actionibus brutorum? hæc enim & similia non sunt necessaria, nisi in sensu composito cum omnibus ad agendum prærequisitis. Deinde quid iuuat meam libertatem, quod possim non agere in sensu diuiso, si mihi impossibile sit vt faciam sensum diuisum.

Instabis

Instabis definitionem allatam libertatis veram esse in sensu composito, si compositio fiat inter omnia ad agendum prærequisita, & potentiam non agendi; non tamen si fiat compositio inter illa, & carentiam operationis. At certè hoc gratis dicitur, quia ex communi omnium sensu, positis omnibus ad agendum prærequisitis, voluntas habet potentiã proximam & expeditam ad non agendum, adeoque potest si velit nõ agere, seu ponere carentiam operationis. Eò vel maximè quia inter omnia prærequisita ad agendum per se spectata, & negationem actionis nulla assignari potest oppositio, ratione cuius repugnet ea simul componi in eadem voluntate.

Nota ad soluenda omnia aduersariorum argumenta, quæ pro physica prædeterminatione afferri solent, perperam congeri testimonia & rationes quibus probatur, Deum præfinire actus nostros, & voluntatem nostram eos applicare, mouere, inclinare, impellere; Ista enim & similia vel, coniuncta sunt cum necessitate agendi, vel non: si non sunt coniuncta, ex iis probari non potest physica prædeterminatio, cum hæc omnium consensu necessitatem agendi inferat. Si verò ex iis necessitas agendi infertur, inde Deo.

stamus ea ut summum debere intelligi de necessitate consequente, quam nos admittimus, non autem de necessitate antecedente: qualis ea est quæ infertur per prædeterminationem physicam. Unde illa propositio, necesse est eum conuertere, quem deus efficaciter vult conuertere, item illa, impossibile est quod ille non conuertatur, quem deus absolute vult conuertere, aliarque similes quibus interdum Patres, & Scholastici vtuntur, nullo modo causam prædeterminantium iuuant, cum, semper contendamus dictas propositiones non posse, nec debere intelligi nisi de necessitate consequente, ipsisque probandum supersit eas de necessitate antecedente, qualis ea est quæ in physica prædeterminatione essentialiter includitur, accipiendas esse.

CONCLUSIO VI. Nullo modo admittendum est quod deus voluntatē nostram physicè prædeterminet ad actus malos.) Probatur 1. ex Conciliis, Arau-
ficanum 2. cap. 25. ita habet. Aliquos ad malum diuina potestate prædestinatos esse, non solum non credimus, sed etiam si sunt qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione in illos anathema dicimus: At quid quæso est

aliquem prædestinare ad malum? sanè aliud nihil quàm efficaci decreto statuere, vt ille actum malum perpetret, eumque ad talem actum efficaciter impellere. Et Concilium Trident. sess. 6. can. 6. eos dñat qui dicunt, deũ operari mala opera non solum permissiue, sed etiam propriè & per se; at Deus propriè, & per se operatur opera mala, & non tantum permissiue, si decreto absoluto statuit vt ea fiant, & ad illa patranda voluntatem physicè prædeterminat.

Probatur 2. ex Patribus, Augustinus lib. 3. de lib. arb. cap. 4. Deus, inquit, omnia quorum auctor est præscit, nec tamen omnium quæ præscit ipse auctor est: quorum autem non est auctor, iustus est ultor. At negari non potest, quin homo puniatur propter ipsos actus materiales peccatorum: verbi causa, propter actuale homicidium, vel adulteriũ realiter spectatum: ergo Deus ex mente Augustini, non est causa quòd homo eiusmodi actus eliciat: esset autem sine dubio, si illum ad eos physicè impelleret, & prædeterminaret. Quis etiam capiat hominem iustè puniri propter actus prauos, si ad eos fuit ab ipsomet Deo impulsus per motionem physicè prædeterminantem, id est tam efficacem, vt eã

positâ impossibile sit non malè agere?

Augustinum sequutus Prosper respõ-
sione 10. ad obiectiones Vincentianas.
Detestanda, inquit, & abominanda opi-
nio, quæ Deum cuiusque malæ volunta-
tis, aut malæ actionis credit autorem;
cuius prædestinatio, nunquam extra bo-
nitatem, nunquam extra iustitiam est;
vniuersæ enim viæ Domini misericor-
dia & veritas, adulteria enim marita-
tarum. & corruptelas virginum non in-
stituere nouit sancta diuinitas, sed dam-
nare, nec disponere, sed punire. In quibus
verbis ponderandum est, Prosperum di-
sertè loqui de ipsis malis actibus reali-
ter spectatis, & graui censura damnare
eam sententiam, quæ tales actus in Deū,
vt in causam impellentem refert. Vnde
sine fundamento dicunt aliqui, prædicta
& similia debere intelligi de actibus ma-
lis formaliter vt mali sunt; præsertim
cùm ij quos reprehendebant Patres non
assererent, Deum nos impellere ad actus
malos, vt formaliter mali sunt.

Probatur 3. variis rationibus, quarum
prima est, quia homo qui peccat, habet
auxilium sufficiens, vt possit peccatum
virare, si velit; at nullum est tale auxi-
lium, si physicè prædeterminatur ad actū
malum, vt per se notum videtur; siquidē

posita tali motione, impossibile est ut non peccet, sub quacunque gratia constitutus sit.

Secunda est, quia homo peccat liberè, ergo non prædeterminatur physicè ad actum peccati. Sequela patet ex conclusione præcedenti, ubi ostendimus physicam prædeterminationem non stare cum usu nostræ libertatis.

Tertia, de fide est Deum non velle peccatum, at oppositum sequeretur si nos prædeterminaret ad actus prauos: siquidem nihil magis volumus quàm id quod decreto absoluto, & efficaci volumus ut fiat, idque ex nobis ipsis, seu aliunde minimè impulsu, quodque mediis efficacissimis fieri curamus, eo modo quo statuimus.

Quarta, si Deus voluntatem nostram physicè prædeterminaret ad actum peccati, esset causa peccati, at hoc dici non potest, ergo neque illud; sequela maioris ostenditur, nã si dæmon dicitur causa peccati, quatenus te inducit ad actum prauum, variis suasionibus quas facilè cum diuino auxilio repellere potes; quãtò magis Deus dicitur causa peccati, si te physicè prædeterminat ad actum malum? Imo si tu ipse es causa peccati, quatenus te determinas ad actum malum,

à fortiori Deus erit causa peccati, si non re determinas ad talem actum nisi iam ab illo ad eundem actum prædeterminatus.

Dices, ideò Deum non esse causam peccati, quia prædeterminat tantum ad entitatem & substantiam peccati, seu ad actum ut actus est, non autem ad malitiam illius. Verùm hæc responsio gratis conficta est, quia quod per se directè est causa ut ponatur aliquid, consequenter est causa, ut ponatur aliud, quod cum eo necessario & inseparabiliter coniunctum est; at malitia est inseparabilis ab entitate & substantia peccati, prout ista hic & nunc ponitur ab homine rationis cōpore: ergo si Deus est causa quòd homo in his circumstantiis ponat entitatem & substantiam peccati, consequenter est etiam causa quòd formale peccati ab eo ponatur. Eo vel maximè, quia quando Thomistæ dicunt Deum prædeterminare ad actum prauum, ut actus est, non loquuntur de ratione generica actionis; quæ ut sic non est moraliter mala, sed de tali actu in specie, ut est verbi causa, odium Dei, aut blasphemia, qua ratione malitiam essentialiter, adeoque inseparabiliter coniunctam habet.

Nota 1. Deum non sic uti prauis ho-

minibus tanquam instrumentis ad alios debellandos aut affligendos, ut eos prædeterminet ad eiusmodi actus, sed partim quia permittit ut mali aliis noceant, partim quia iusto iudicio eos deserit, quibus nocumentum infertur, non dat eis adiutorium quo malum sibi imminens caueant.

Nota 2. omne quidem ens per participationem reducendum esse ad ens per essentiam, non tamen eodem modo; quia licet Deus recte & merito prædeterminet ea omnia quæ se solo facturus est, non tamen æquum est ut se solo, & non attendendo ad exigentiam voluntatis creatæ, eam prædeterminet ad omnes actus siue bonos, siue malos qui in tempore ab ea prodituri sunt. Neque propterea sequitur multa esse prima principia, quia etsi voluntas creata non indigeat prædeterminari ad agendum, nihil tamen sine intimo Dei influxu conseruante & cooperante operari potest, quod repugnat rationi primi principij. Plura ad has duas Conclusiones spectantia videnda sunt in suavi Concordia disp. 2. ubi præcipua incommoda quæ ex physica prædeterminatione sequuntur latissime tractauimus: omnesque aduersarij eorum euasiones, quibus argumenta nostra

eludi possunt, satis accuratè pro tenuitate nostra occupauimus.

SECTIO. VI.

De Prædestinatione.

CONCLUSIO I.

IN Deo de facto admittenda est aliquorum prædestinatio.) Est de fide, probaturque primò ex Script. Rom. 8. Quos prædestinauit, hos & vocauit: Et Ephes. 1. Prædestinati secundum propositum eius qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ. Mitto loca quæ testantur aliquos à Deo esse electos, aut eorum nomina scripta esse in cælis; ex his enim & similibus apertè deducitur prædestinationis existentia, sicut ex innumeris Patrum testimoniis, quæ hîc recensere superfluum foret.

Secundò idem ratione ostenditur, nam prædestinare est ab æterno aliquibus destinare certa media, per quæ vitâ æternam efficaciter consequantur; atqui Deus ab æterno nonnullis eiusmodi media destinauit, ergo & eos prædestinauit.

Probatur minor, nam de fide est aliquos peruenire ad finem vltimum vitæ æternæ, idque per auxilia supernaturalia & efficacia ipsis à deo concessa; deus autè est agens per intellectum & voluntatè, nihilque agit in tempore nisi quod se acturum ab æterno decreuit.

Nota prædestinationem non tollere libertatem, quia licet posita prædestinatione necesse sit in sensu cõposito prædestinatum saluari, ea tamen necessitas non est antecedens, sed consequens, cum supponat aut præscientiam absolutam perseuerantiæ finalis, aut certè sciētiam conditionatam qua deus nouit Petrum, per talia auxilia alioqui repudiabilia, & minimè prædeterminantia saluandum, si illi dentur. Quinam autem ex his modis sit probabilior, constabit ex sequenti capite.

CONCLUSIO II. Prædestinatio est decretum absolutum quo deus ab æterno aliquos homines vel Angelos elegit, seu destinauit ad vitam æternam: per certa media supernaturalia quæ nouit effectum habitura, infallibiliter consequendam.) Ex qua definitione nonnulla colligi debent.

Primò, prædestinationem esse aliquem actum in deo ab æterno existentem, per

quem deus intrinsecè denominatur prædestinans, creaturæ verò rationales extrinsecè prædestinatæ; ita vt subiectum, aut quasi subiectum prædestinationis sit ipse deus, obiectam vero illius sint Angeli, & homines qui de facto saluantur.

Collige secundò, ad prædestinationem requiri non modo actum intellectus, sed etiam actum voluntatis, vt patet, quia videt deus per quæ auxilia possint saluari multi homines, qui tamen nõ sunt prædestinati: quare vt aliquis dicatur à deo prædestinari, præter notitiam illam requiritur actus voluntatis, quo deus statuit eum transmittere ad vitã æternam per talia media. Vnde quia talis actus est liber, prædestinatio in deo est absolutà libera, esto scientia illa præcedens sit necessaria, saltem supposita veritate obiecti.

Collige tertio, in quo prædestinatio & prouidentia conueniant, & discrepent inter se: conueniunt quod prouidentia etiam complectitur actus intellectus & voluntatis, vt patet ex supradictis: discrepant verò, tum quia materia prouidentia latius patet quàm prædestinationis, tum quia prædestinatio suum finem particulare in quolibet prædestinato infallibiliter obtinet.

CONCLUSIO III. Varij sunt

errores circa prædestinationem ad gratiam.) Vt alios omittam, pauca hîc de Pelagianorum & Semipelagianorum errore dicenda sunt.

Quod spectat ad errorem Pelagianorum, vnum est certum, & aliud de quo controuertitur. Certum est Pelagium eiusque sequaces aliquando docuisse. Primò hominem ex solis naturæ viribus, sine vlla gratia interna vera & supernaturali, posse omnia præcepta seruare & salutem consequi. Secundò ideò hominem esse prædestinatum, & electum ad gloriam, quia præuidit Deus eum bene operaturum naturæ viribus, nulla internæ gratiæ auxilio suffultis.

Est autem dubitatio inter recentiores, an ipse Pelagius postea hunc errorem, saltem ex parte retractauerit, adeò vt veram gratiam internam ordinis supernaturalis admiserit. Recentiores Thomistæ affirmant, existimantes eum tandem post varias disputationes cum August. habitas, agnouisse gratiam ad posse, quam ponebat in apertione, seu illuminatione oculorum cordis, & in suscitatione stupentis voluntatis, aliisque id genus monitionibus quæ spectant ad gratiam sufficientem, nunquam tamen admisisse gratiam efficacem, qua Deus.

facit, vt infallibiliter bene operemur. Oppositum tamen est verius, nam etsi interdum Pelagius verbis magnificis gratiam commendauerit, nunquam tamen ex animo pristinum errorem retrahit, vt patet ex Aug toto ferè lib. de gratia Christi, speciatim cap. 3. 4. 6. 7. 9. 41. & 42. ex quibus manifestum est prædictum hæreticum conatum esse, variis verborum inuolucris suum errorem obtegere, & nomine gratiæ nunquam intellexisse veram gratiam internam & supernaturalem, sed tantum liberum arbitrium à deo gratis collatum. itemque legem & doctrinam externam, qua naturam iuari dicebat.

Vnde Pelagius per illuminationem oculorum & suscitationem stupentis voluntatis, nihil aliud intellexit quàm legem externam quatenus hæc docet quæ agenda sunt, & quantum est ex se, obiectiuè excitat voluntatem nostram, præmia aut pœnas proponendo, vt bene operemur, & peccata fugiamus.

Quod attinet ad errorem Semipelagianorum, seu Massiliensium, ij dicebāt, Primo nos posse propriis viribus naturæ bene incipere quoad negotiū salutis, nō tamen opus inchoatum perficere, sine dei auxilio. Secundo, illud initium à

nobis appositum aduocare, & aliquo modo mereri adiutorium gratiæ, necessarium ad bene operandum & perseuerandum. Tertiò, Deum nos prædestinare ad gratiam & gloriam, propter tenuem illum conatum à nobis appositum.

Dubitatur autem de quo merito, & de qua gratia Semipelagiani loquerentur. Respondeo 1. eos locutos de merito imperfecto, quod congruum appellari solet, non autem de merito condigno, ut liquet ex August. lib. de prædestinatione SS. cap. 2.

Respondeo 2. eos debere intelligi de gratia adiuuante interna & supernaturali, nam cum excluderent gratiam propriè præuenientem, si ulterius negassent adiuuantem, nullum actum supernaturalem potuissent agnoscere, & consequenter debuissent negare gratiam sanctificantem; sicque quoad negotium salutis iam ex toto essent Pelagiani, & non Semipelagiani.

CONCLUSIO IV. Ex parte prædestinati non datur causa prædestinationis ad primam gratiam. Ratio est, quia ex fide, non potest homo mereri primam gratiam, ergo neque ut prædestinetur ad illam: confirmatur ex verbis

illis Apostoli 1. Corinth. 4. Quis enim te discernit? &c. Hinc enim colligitur hominem non esse causam illius discriminis quo prædestinatus distinguitur à non prædestinato, sed meram misericordiam Dei tale discrimen inter utrumque constituentis: quod falsum esset, si homo naturaliter Deo præberet motuum, seu rationem eum prædestinandi præ alio; ad gratiæ auxilia quibus salus comparatur.

Quo loco aduerte r. iam dicta ita debere intelligi, ut nequeat homo mereri prædestinationem, per opera antecedentia primam gratiam actualem, eò quòd quidquid talem gratiam præcedit, est ordinis naturalis, adeoque nimis leue & improportionatum, ut possit esse meritum, siue condignum, siue etiam congruum respectu primæ gratiæ, aut prædestinationis ad illam.

Dices, cur non potest homo mereri primam gratiam de congruo, cum peccator gratiam iustificantem gratis recipiat, etsi eam mereatur de congruo? Resp. causam discriminis esse, quia cum peccator intrinsece sit indignus gratia sanctificante, meritum congruum illius operibus aliunde, nimirum ex Spiritus sancti auxilio, adueniens, non impedit.

quin gratis iustificationem obtineat. At verò si homo ex meris naturæ viribus mereretur de congruo primam gratiam, iam ille secundum se, & ex personæ conditione haberet proportionem connaturalem cum tali præmio, quod proinde gratis illi non daretur.

Auerte 2. sententiam quæ refert primæ gratiæ collationem, in bonum vsum eiusdem gratiæ præuisum, nihil habere commune cum errore semipelagianorum: illi enim affirmabant 1. hominem prædestinari ad gratiam, ex præuiso bono vsum solius liberi arbitrij, nulla gratia præuenti. 2. paruulos prædestinari propter opera bona quæ fecissent, si ad ætatem adultam peruenissent, adeoque propter opera absolute nunquã futura; prædicta vero sententia agit tantum de meritis ab ipsa gratia ortis, quæque absolute futura sunt, licet prævideantur sub conditione. Fatemur tamen sententiam illam parum habere probabilitatis, cum vel solo exemplo Tyrriorum satis ostendatur, merita conditionata Deum non mouere ad conferendam gratiam.

SECTIO VII.

De electione & reprobatione.

CONCLUSIO I.

Probabilior est sentia quæ docet, electionem efficacem ad gloriam factam esse antecedenter ad absolutam præuisionem meritorum, adcoque esse merè gratuitam.) Rationes variaz sunt, & non spernendæ, quibus id suaderetur. Prima, negari non potest quin Scriptura ei valde faueat plerisque in locis, ac speciatim Sap. 4. Matth. 24. & Ioã. 10. vbi agitur de speciali cura quam Deus exercet erga prædestinatos dando operam vt à gratia finaliter non excidant; hinc enim aperte colligitur perseuerantiam finalem esse effectum electionis, non autem causam illius. Fauet etiam Paulus Rom. 8. aliisque locis agnoscens quandam vocationem propriam electorum; quam vocat secundum propositum, quia Deus eam tribuit prædestinatis ex efficaci proposito eos saluandi; & cap. 9. tradens discretionem Iacob electi ab Esaii reprobato non ex eorum operibus, sed

ex mera voluntate Dei, quem ait se habere instar figuli, facientis aliud vas in honorem, aliud in contumeliam.

Secunda, quia vt etiam fatentur nonnulli auctores sententiæ oppositæ, Augustinus apertissime locis prope innumeris ita comparat electionem efficacem ad gloriam, cum finali perseuerantia, vt velit hanc esse effectum illius; ita vt alicui tribuatur perseuerantia, quia ad beatitudinem electus est, & non vice versa ille eligatur, quia perseueraturus est: vnde consequens est prædestinatos non eligi ex præuisis meritis, sed ex gratuita Dei voluntate, cuius vi tribuuntur ipsa merita, & perseuerantia finalis.

Vnde sæpe illud constituit discrimen inter prædestinatos, & non prædestinatos, quòd priores quia electi sunt, perseuerantiam accipiunt; posterioribus verò perseuerantia denegatur, eò quòd non sunt ex beato illo electorum numero; qua in re seriò monet, non esse curiosè discutienda iudicia Dei, sed cum humilitate suspicienda, iuxta illud Pauli, O altitudo, &c.

Sæpe etiam Augustinus electionem adultorum comparat cum electione paruulorum, quoad hoc, quòd sicut

Deus quosdam paruulos eligit misericorditer ad gloriam, tumque curat ut iis administraretur Baptismus, sine quo saluari nequeunt, adeo ut perseuerantia finalis sit effectus, non causa electionis ipsorum. Contra vero alios ex iusto iudicio relinquit in massa perditionis, permittens ut morte praeueniantur, antequam à peccato originali mundari possint: ita Deus ex mera sua misericordia quosdam adultos eligit ad gloriam, & deinde ex vi huius electionis tribuit illis media ad talem finem necessaria; alios vero ex iusto, quamuis occulto iudicio, non eligit ad gloriam, & consequenter non dat operam ut illis conferantur ea media, per quae efficaciter beatitudinem obtinerent. Verba Augustini quibus praedicta late confirmantur habes in suaui Concordia, disp. 1. sect. 5. quem locum, si placet, consule.

Tertia quia S. Thomas electionem gratuitam perspicue defendit variis locis disput. iam citata relatis, ex quibus hic tantum obseruandum est illud ex q. 7. de verit. art. 6. ad 3. Vitam gloriae non prouidet, nisi ex beneplacito suae voluntatis, & illud ex 1. p. q. 23. art. 5. ad 3. sed quare hos elegit in gloriam, & hos reprobauit, non habet rationem

ni
ve
eu
an
ele
de
du
pu
tu
cu
qu
me
des
ten
fer

fen
to
pri
Ar
finc
ten
lan
rita
non
I
cer
tem
aut
con

nisi diuinam voluntatem. Atque hanc veram esse sententiam S. Doctoris agnoscunt communiter Thomistæ omnes, tam antiqui quàm recentiores, qui proinde electionem gratuitam merita antecedentem & causantem nobiscum defendunt; imò Scotus & omnes illius discipuli hanc nostram sententiam amplectuntur, fatenturque se in hac re consentire cum S. Thoma, sicut & alij plerique quos prætereo. Vnde patet, si res ex numero & autoritate Scholasticorum sit definienda, dubitari non posse quin sententia quam præpugnamus oppositæ præferenda sit.

Quarta, quia vt communiter nostræ sententiæ authores ex S. Thoma & Scoto argumentantur, qui ordinatè vult, priùs vult finem quàm media ad finem: At Deus ordinatè vult, ergo priùs vult finem quàm media ad finem; gloria autem est finis, & merita sunt media ad illam, ergo priùs vult gloriam quàm merita; & consequenter electio ad gloriam non potest esse ex præuisione meritorum.

Dices voluntatem quandam inefficacem dandi gloriam, præcedere voluntatem dandi media, quæ sunt merita, non autem efficacem, de qua loquimur. Sed contrà, nam intentio finis debet esse

proportionata electioni mediiorum, at Deus dat media efficacia ad finem, ergo hoc oritur ex efficaci intentione finis.

Quinta, quia illa sententia est præferenda, quæ ex vna parte electis est multò fauorabilior, & ex alia non habet maiorem rigorem erga reprobos. At hoc competit nostræ sententiæ, vt per se patet quoad prædestinatos; quantum verò ad reprobos ostenditur, quia si res attentè inspiciatur, in morali æstimatione perinde est, quòd Deus non eligat Iudam ad auxilia efficacia & finalem perseverantiam, aut quòd eum non eligat ad gloriã: cum reprobatio à finali perseverantia sit virtualis reprobatio à gloria, hæcque non maiorem salutis spem relinquat, quàm formalis voluntas dene-gandi gloriam.

Vnde quando opponunt aduersarij, quomodo Deus habeat verum & sincerum affectum saluandi Iudam, si illum non eligit efficaciter ad gloriam cum Petro, nos vicissim ab ipsis quærimus, qua ratione Deus, in eorum sententia, sincerè velit saluare Iudam, cum eum non eligat ad auxilia efficacia, & ad finalem perseverantiam, ad quam tamen ex mera sua misericordia eligit Petrũ.

Sanè utrobique est eadem difficultas; neque puto quod is qui se reprobatum existimat, fœliciores aut mitiores sortem experiatur, etsi à nostra, ad oppositam sententiam transeat.

Nota 1. non opus esse ponere in Deo duplicem voluntatem efficacem respectu gloriæ, aliam antecedentem merita, aliam consequentem, sed unicam sufficere, qua Deus ex mera sua liberalitate, & à præiudicis meritis minimè prouocatus, efficaciter aliquem eligit ad gloriam per merita obtinendam.

Dices, ergo eadem voluntas erit gratuita simul & remuneratiua, quod repugnat. Distinguo, erit gratuita & remuneratiua quoad se, nego; erit gratuita quoad se, & remuneratiua quoad obiectum, concedo. In hoc autem nulla est repugnantia, sicut neque quòd Petrus malit vendere suum equum Stephano, quàm Antonio: illa enim voluntas Petri est merè gratuita, etsi per illam nō velit dare equum gratis, sed pro iusto precio.

Instabis, eo ipso quòd Deus statuit conferre gloriam per merita, necesse est ut merita illius intellectui iam obiiciantur ut præsentia. Verum hoc negatur de præsentia absoluta, sufficit enim quod per scientiam conditionatam

priorem electione sciat Deus se posse ei quem elegerit tribuere merita, quotquot, & quando voluerit.

Nota 2. Prædestinatum in sensu composito cum scientia conditionata decreto prædestinationis præsupposita, non posse damnari, quia eligitur, ut saluandus per auxilia gratiæ, quæ iuxta præscientiam Dei effectum in eo sunt infalibilibiter habitura; absolutè tamen posse damnari, quia cum non saluetur nisi per auxilia repudiabilia, & minime prædeterminantia, potest si velit ijs cõsensum negare & in peccatum finale labi. Contrà verò eum qui non est efficaciter electus ad gloriam, absolutè posse saluari, quia etsi non possit efficere, ut eligatur ante præuisa merita, potest tamen cooperari gratis acceptis, quod si faceret, haud dubiè eligeretur ad gloriam ex præuisis meritis.

CONCLUSIO II. Gloria æterna, item vocatio & iustificatio, peccatorum permissio, & bona prædestinati indoles sunt effectus prædestinationis.) Prima pars probatur, quia qui causat media efficacia ad finem, causat mediate ipsum finem; atqui prædestinatio causat media efficacia ad gloriam, ergo & ipsum gloriam.

Secunda pars ostenditur, tum ex illis verbis Rom. 8. Quos autem prædestinauit, hos & vocauit, & quos vocauit, hos & iustificauit; tum quia illud est effectus prædestinationis, per quod Deus exequitur decretum prædestinationis, at Deus per vocationem, & iustificationem exequitur decretum prædestinationis, ergo.

Tertia pars probatur, quia cum ex vna parte permissio peccati sit bona, & à Deo volita, ex alia vero omnia prædestinatis cooperentur in bonum, etiam ipsa peccata, quatenus resurgunt humiliores, cautiores, & feruentiores, nihil videtur obesse quin Deus permittat prædestinatos cadere, ex intentione efficaci, vt ad maiorem gratiam & gloriam assurgant: atque ita docet S. Thom. 1. 2. q. 79. art. 4.

Nota Deum velle permissionem peccati ratione pœnitentiæ, neque propterea opus esse vt Deus velit peccatum ad pœnitentiam requisitum, sed sufficere quod per scientiam conditionatam sciat prædestinatum infallibiliter peccaturum, ex hypothese quod vellit illi exhibere concursum necessarium ad peccandum.

Quarta pars suadetur, quia quidquid ad salutem prædestinati de facto conducit est effectus prædestinationis ipsius: at ingeniû, bona indoles, aliaque eiusmodi

naturalia ad hoc conducunt, ut patet ex August. qui lib. de dono perseverantiae cap. 14. & aliàs non rarò docet Deum cum vult aliquem conueterè, eum mouere & vocare eo modo quo scit ei cõgruere, spectata scilicet illius naturali dispositione, ut vocantem non respuat.

CONCLUSIO III. Prædestinatio certissimè, & infallibiliter consequitur suum effectum, non tamen imponit necessitatem agendi. Ita S. Thom. 1. p. q. 23. art. 6. quod probat, quia prædestinatio est pars providentiæ. At non omnia quæ providentiæ subduntur sunt necessaria, sed quædam contingenter eueniunt, secundum conditionem causarum proximarum, quas ad tales effectus diuina providentiæ ordinauit. Et tamen providentiæ ordo est infallibilis, ex dictis q. 22. art. 4. Sic igitur & ordo prædestinationis est certus, & libertas arbitrij nõ tollitur, per eiusmodi certitudinè.

Ex quo patet, electionem efficacem ad gloriam inmerita antecedentem, non obtinere suum effectum per motiones physicè prædeterminantes, cum hæ inducant necessitatem agendi contrariam libertati ut supra ostensum est: quare ut eiusmodi electionis immobilis certitudo defédatur, eaque cū libertate rectè cõcilietur,

lietur, necessario recurrendū est ad sciē-
tiam mediam decreto prædestinationis
præsuppositam, qua videt Deus quid fa-
ceret Petrus si illum in circumstantiis
minimè prædeterminantibus constitue-
ret; ac proinde huius scientiæ vsus ma-
ximè in hac controuersia admittendus
est.

Illi tamen qui putant, electionem effi-
cace ad gloriam factam esse duntaxat
post præuisa merita, sufficienter expli-
cant certitudinem prædestinationis per
scientiam visionis, qua Deus merita, vt
absolutè futura intuetur; neque quoad
hoc præcisè opus est, vt recurrant ad
scientiam conditionatam; licet Deus in
priori decreto quo auxilia gratiæ ho-
minibus distribuit, illius luce & dire-
ctione indigeat.

Nota 1. eos qui docēt, efficacē electio-
nem factam esse antecedenter ad præ-
uisa merita, communiter affirmare gra-
dus omnes gloriæ, ad quos singuli beati
peruenturi sunt, speciali decreto & præ-
definitione Dei fuisse determinatos: si-
quidem modus melioris & perfectioris
providentiæ exigit, vt sicut Deus certos
Angelos & homines nominatim desti-
nat ad gloriam æternam, vt ex iis re-
gnum cœleste constituat; ita singulis
de Deo. K

præscribat certam gloriæ mensuram, ex cuius diuersitate, & inæqualitate tanquã ex variis mansionibus ciuitas illa beatorum mirificè coalescit: iuxta illud Christi, Ioan. 14. In domo Patris mei mansiones multæ sunt

Nota 2. quòd etsi Deus homini prædestinato, quandiu viuit, tribuat auxilia sufficientia quibus noua, & noua merita cumulare possit, si velit, prius tamen quàm ea tribuat, nouit per scientiam mediam prædestinatum per talia auxilia si illi dentur, non acquisiturum de facto nisi talem gradum meriti & gloriæ. Vnde eã scientiã præsuppositã, rectè potest deus certò præfinire mensurã gloriæ tribuendæ prædestinato, neque vnquam eueniet, quòd prædestinatus illum gradum, aut non attingat, aut prætergrediatur: res enim ita erunt per diuinam prouidentiam dispositæ, vt quando electus præfixam meritorum & gloriæ mensuram impleuerit, simul ad vitæ terminum perueniat.

CONCLUSIO IV. Aliquo sensu ponendus est in Deo liber vitæ.) De hoc agit S. Thomas 1. p. q. 24. per 3. articulos, quorum primo docet in primis librum vitæ in Deo dici metaphoricè, nempe secundum similitudinem à

rebus humanis acceptam. Consuetum enim est apud homines eos qui ad aliquid eliguntur conscribi in libro, utpote milites & consiliarios, qui olim dicebantur Patres Conscripti; quare cum prædestinati eligantur à deo ad habendam vitam æternam, hinc ipsa prædestinatorum descriptio liber vitæ appellari solet. Secundò librum vitæ ratione distinguui à prædestinatione, quatenus prædestinatio est ratio ordinis mediorum, quibus prædestinatus ducitur ad vitam æternam: at liber vitæ est ipsa notitia, qua deus firmiter retinet se aliquos prædestinasse ad vitam æternam. Tertiò, non esse consuetum conscribi, eos qui repudiantur, sed eos qui eliguntur, ac proinde reprobationi non respondere librum mortis, sicut prædestinationi responderet liber vitæ.

Art. 2. docet 1. librum vitæ respicere tantum vitam gloriæ prædestinatorum, aliquis enim eligitur ad id, quod ei non competit secundum suam naturam, quodque habet rationem finis; quæ duæ conditiones competunt vitæ gloriæ, non autem vitæ naturali, ad quã proinde nemo scribi dicitur. 2. non dici librum vitæ respectu gratiæ quia nemo conscribitur ad id quod habet rationem

medij sed ad id quod habet rationem finis, sicut miles non conscribitur, ut armetur, sed ut pugnet, & vincat si possit; sicut tamen illi qui habent gratiam, & à gloria excidunt, dicuntur electi secundum quid, & non simpliciter, ita & dicuntur scribi in libro vitæ secundum quid, non simpliciter.

Art. 3. docet 1. non posse deleri de libro vitæ, eos qui in illo sunt scripti simpliciter, id est, qui à prædestinatione sunt ordinati ad gloriam æternam hæc enim ordinatio non potest deficere. 2. eos posse deleri de libro vitæ, qui in eo sunt tantum scripti secundum quid, quia illi eo modo dicuntur scripti in libro vitæ, qui ad vitam æternam ordinantur per gratiam: quare cum ij possint à gratia deficere, consequenter de libro vitæ deleri possunt. 3. hanc deletionem non esse reducendam in dei notitiam, quasi verò aliquid prius deus sciuerit, & postea id nesciat, sed in rem ipsam, quatenus deus scit eum qui habet gratiam, ordinari tunc in vitam æternam, & postea non ordinari, cum ab ea deficit.

CONCLUSIO V. Probabilius est reprobationem hominum negatiuam non fuisse constitutam, nisi ob peccatum originale præuisum.) Probatum primò, quia Augustinus libro de dono perseue-

tantia cap. 8. & aliàs frequentissimè docet, prædestinationem hominum factam esse ex massa generis humani per peccatum originale infecta, ita vt aliqui per misericordiam Dei ex ea massa liberati fuerint, alij verò ex iusto Dei iudicio ab ea non fuerint liberati.

Secundò, prædestinatio hominũ supponit peccatũ originale, vt patet quia supponit merita Christi, & hæc peccatũ originale; ergo etiam reprobatio negativa peccatum originale supponere debet; cum eodem signo rationis concepta sit, quo electio ad gloriam, & consequenter dicendum est eiusmodi peccatum fuisse simpliciter causam, propter quam Deus homines negatiuè reprobare voluerit: etsi non fuerit causa, quare potius hunc quàm illum eo modò reprobauerit: cum omnes peccato originali æqualiter infecti fuerint.

Nota, ex quorundam sententia, prædestinationem & reprobationem hominum constitutam esse, præuiso peccato primi parentis, antequam esset transfusum in posteros illius, sicque potuisse Beatam Virginem à peccato originali in seipsa præseruari. Alij verò putant Beatam Virginem potuisse præseruari ab originali, etsi prædestinatio non sit

constituta nisi post transfusionem illius: quia præuiso Adæ peccato, Deus voluit permittere, ut omnes illius posterii conficerentur, excepta purissima Virgine quam ab eiusmodi labe præseruauit.

CONCLUSIO VI. Deus neminem positiuè reprobat, ante præuisum illius peccatum.) Est communis tum contra Lutheranos & Calvinistas, tum contra quosdam recētiore Theologos, qui quoad rem ipsam idem sentire uidentur. Probatur autem primò, nam si reprobatio negatiua non est facta independenter à peccato, multò minùs positua quæ longè durior est: cum per illam reprobatus actu positiuo excludatur à regno cœlorum, & pœnis æternis addatur.

Secundò, de fide est deum non esse per se, & directè causam quod aliquis damnetur: at oppositum dicendum esset, si Deus ex se ipso, nulla suppositâ culpâ ex parte hominum, uellet positiuè excludere eos à regno cœlorum, & in infernum detrudere.

Nota 1. prædictam conclusionem debere intelligi de peccato finali: sic enim plenius verificatur, Deum uelle ut omnes homines saluentur, peccatores etiam perditissimos posse cōuerti quandiu ui-

tunt, & similia quæ satis non coherere videntur, si Deus, saltem vt plurimum, velit aliquem damnare antequam videat eum mori in peccato.

Nota 2. Deum posse permittere peccatum reproborum, tum vt magis resplendeat diuinæ prouidentia suauitas, permittentis, vt creaturæ liberæ motus suos agant; tum vt ex reproborum peccatis prædestinati cautiore euadât; tum propter alios fines quos prætereo. Neque opus est vt ex intentione puniendi reprobos, permittat eos peccare, etsi supposito eorum peccato, iustè statuat illis pœnam inferre, ex intentione ostendendi in eorum supplicio, iustitiam suam vindicatiuam.

CONCLUSIO VII. Peccatum reprobini non est effectus reprobationis, permissio tamen peccati finalis est effectus reprobationis negatiuæ, & interdû positiuæ.) Prima pars probatur, quia cum reprobatio sit actus diuinæ prouidentia, sicut & prædestinatio, nihil esse potest effectus reprobationis, nisi quod à Deo causari potest, & esse illius effectus; at repugnat quòd Deus sit causa alicuius peccati, vt Catholici omnes fatentur: ergo fieri non potest quòd peccata reproborum sint reprobationis effe-

ctus. Confirmatur, quia si deus causaret peccata reprobatorum, iam verè dici posset, non electos ad gloriam esse prædestinatos ad malum, quod omnino à fide alienum est, vt patet ex Concil. Arausic. 2. cap. 25. & ex Trident. sess. 6. can. 17.

Vbi nota 1. hoc ita à nobis intelligi, vt peccatum non sit reprobationis effectus, siue quoad materiale, siue quoad formale.

Secundò, vt neque peccatum sub ratione pœnæ, sit reprobationis effectus: cum enim intrinsicam deformitatem habeat, non potest deus illud peccatum causare, ex intentione aliquem puniendi. Neque refert quòd aliqui dicantur tradi in reprobum sensum, excæcari, indurari, &c. Ista enim non significant, deum causare in nonnullis sequentia peccata vt puniat præcedentia; sed tantum permittere, vt in noua peccata labantur, subtrahendo seu denegando vberiora auxilia, per quæ ab iis peccatis abstinerent.

Secunda pars ostenditur, nam deus eo ipso censetur permittere peccatum finale in reprobo, quo illi denegat gratiã efficacem, qua tale peccatum vitaret. At reprobatio negatiua ex August. lib. de correptione & gratia cap. 7. & sæpe aliàs est causa quòd deus reprobo deneget talẽ

gratiam: sicut electio opposita est causa quòd dentur prædestinato auxilia efficacia, per quæ finaliter perseuerat; ergo est etiam causa permittendi in reprobò peccatum finale.

Tertia pars suadetur, quia etsi Deus ordinariè non statuat aliquem excludere à regno cœlorum, & in infernum detrudere, nisi propter, peccatum in quo videt eum mori; interdum tamen contingit Deum, propter immane aliquod scelus, velle hominem pœnis æternis afficere, & ex tali intentione illius mori accelerare modo extraordinario, vt vulgò conceditur euenisse in reprobatione Dathan & Abiron; aliisque similibus, quorum Scriptura meminit.

CONCLUSIO VIII. Creatio reprobì non est effectus suæ reprobationis positivæ.) Est communis & certa contra hæreticos. & nonnullos recentiores Theologos qui, quoad hoc, valde ipsis fauent. Probatur autem primò ex dictis, ostendimus enim Deum neminè reprobasse positivè ante præuisum illius peccatum: vnde sequitur à fortiori, reprobationem supponere creationem hominis reprobandi; cum priùs sit aliquè existere, adeoque creatum esse, quàm peccare.

Secundò, si Deus ex se efficaciter intendit damnare Iudam, & ex illa intentione illum creat, nullo modo dici potest, Deum creasse omnes homines ex vero, & sincero affectu eos saluandi, quia tamen intentione eos creasse, ex fide certum est; neque dici potest Deum nolle mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat; falsumque est quòd Patres tam sæpe inculcant, Deum ex seipso sumere motiuium miserendi, & ex nobis nostrisque peccatis motiuium puniendi.

Nota non opus esse, quòd Deus ex primaria intentione ostendendi suam misericordiam in prædestinatos, alios creare voluerit eo fine vt positiuè eos damnaret; sed sufficere quod eos non elegerit efficaciter ad gloriam, & ad specialissima dona gratiæ in prædestinatos profusa. Hinc enim satis declaratur misericordia Dei erga prædestinatos, quibus non magis debebatur electio quàm aliis, quique proinde æquè ac illi poterant relinqui, ac non eligi.

CONCLUSIO IX. Bona reprobo concessa non sunt reprobationis effectus.) Probatum nam sicut voluntas creandi aliquem eo fine, vt damnetur, excludenda est à Deo ex supradictis, ita

& voluntas ei tribuendi bona aliqua siue naturalia, siue supernaturalia, ex eodem fine. Confirmatur, nam quemadmodum Deus omnes homines, etiam reprobos, creauit ex vera intentione eos saluandi; ita eadem intentione eis contulit varia dona, tam naturalia quam supernaturalia, per quæ salutem consequi possent: non ergo ex intentione eodamdamnandi eiusmodi bona ipsis concessit cum hæ duæ intentiones inter se repugnent, vt per se patet.

Neque dicas, bona omnia reprobo concessa de facto conducere ad damnationem illius, adeoque esse effectus reprobationis ipsius; quemadmodum omnia bona prædestinatis concessa, quæ cum effectu conducunt ad eorum salutem sunt effectus prædestinationis ipsorum. Negatur enim consequentia, & ratio discriminis est, quia Deus tribuit bona prædestinatis ea intentione, vt iis bene vtantur, eorumque auxilio salutem consequantur; vnde non repugnat quod sint effectus prædestinationis: Deus autem non tribuit bona reprobis vt iis malè vtantur, & per illa damnentur, sed potius vt iis bene vtentes, saluentur: quare dici non potest, quod sint reprobationis ipsorum effectus.

CONCLUSIO X. Inflictio pœnæ æternæ est proprius, imò vnicus effectus reprobationis positivæ.) Prima pars ostenditur, nam reprobatio positiva est decretum efficax, quo Deus homines prauos positivè vult excludere à regno cœlorum, pœnisque æternis multare: huius autem decreti proprius effectus est, ipsa actualis exclusio à cœlo, & inflictio pœnæ æternæ, quæ incipit post mortem reprobi.

Secunda pars probatur, nam vt patet ex supradictis, decretum positivum damnandi aliquem, non constituitur nisi post præuisum illius peccatum finale; tunc autem nullus effectus ex imperio & efficacitate talis decreti causandus superest, præter actualem inflictionem pœnæ æternæ: ergo hæc inflictio est vnicus, & solus effectus reprobationis positivæ.

Confirmatur, nam si alius quidam est effectus reprobationis positivæ, is est, vel productio reprobi, vel dona illi collata, vel peccatum illius, vel denique decretum permittendi, seu non impediendi illud peccatum; at nihil ex istis est effectus reprobationis positivæ, vt ex dictis perspicuum est, ergo reprobatio positiva nullum ha-

bet effectum, præter inflictionem pœ-
næ æternæ.

Hæc autem intellige de lege ordi-
naria, nam in casu illo extraordina-
rio, de quo conclusione 7. actum est,
non modo æternæ, sed etiam tempo-
ralis mortis inflictio est effectus à po-
sitiua reprobatione causatus.

